

Teresa Kosyra-Cieślak
Program „Przeszość i dziś”

Wynikowy plan realizacji materiału z języka polskiego w czteroletnim liceum ogólnokształcącym

Na podstawie podręcznika

Aleksandra Nawareckiego i Doroty Siwickiej *Przeszość i dziś. Literatura – język – kultura.*

Liceum i technikum. Klasa 2, część 1. Zakres podstawowy i rozszerzony

Plan realizacji programu języka polskiego odnosi się do podręcznika **Aleksandra Nawareckiego i Doroty Siwickiej *Przeszość i dziś. Literatura – język – kultura. Liceum i technikum*** – zmodyfikowanego i dostosowanego do programu odpowiadającego nowej podstawie programowej języka polskiego w czteroletnim liceum ogólnokształcącym i pięcioletnim technikum. Niniejszy zeszyt obejmuje materiał zawarty w 3 części cyklu i przeznaczony jest do realizacji mniej więcej w pierwszym półroczu klasy drugiej. Mniej więcej – gdyż ostateczne rozstrzygnięcia pozostawione są nauczycielowi. Proponowany tu przydział godzin jest jedynie propozycją i ma charakter elastyczny. Nauczyciel może zmniejszyć bądź zwiększyć liczbę godzin przypisanych tu poszczególnym jednostkom tematycznym

Materiał literacki i kulturowy zogniskowany jest wokół utworów i tradycji epoki romantyzmu. Zgodnie z zamysłem nowej podstawy programowej kształcenie literacko-kulturowe jest ściśle powiązane z kształceniem językowym, dlatego stosunkowo niewiele tematów przeznaczonych jest wyłącznie na zagadnienia językowe. Z zasady realizowane są one funkcjonalnie, w powiązaniu z analizą dzieł literackich. Umiejętności odbioru (w tym – analizy i interpretacji tekstów literackich) są ściśle związane z tworzeniem wypowiedzi i samokształceniem.

Niniejszy plan ma charakter wynikowy. Wiedza (np. o języku czy z teorii literatury) jest sfunkcjonalizowana i przedstawiona w postaci umiejętności opisanych najczęściej za pomocą czasowników operacyjnych. Są wśród nich także takie umiejętności, które wynikają z wymagań zapisanych w podstawie programowej odnoszącej się do ośmioletniej szkoły podstawowej, na odpowiednio wyższym poziomie, wyznaczonym przez wymagania ogólne w III etapie kształcenia oraz przypisane temu etapowi lektury.

Zapisy w pierwszej kolumnie planu wyznaczają tematykę i problematykę lekcji (zgodnie z propozycjami podręcznika) – nie stanowią gotowych, zredagowanych tematów lekcji (choć często mogą nimi być). Plan jest w tym miejscu elastyczny. Jednostki tematyczne przewidziane są na jedną lub kilka godzin lekcyjnych zogniskowanych wokół utworów literackich (a niekiedy – innych tekstów kultury) wskazanych w trzeciej kolumnie. Nauczyciel może realizować jako całość 2–3-godzinną jednostkę tematyczną lub podzielić ją na dwie odrębne lekcje.

Lektury, których zgodnie z podstawą programową nauczyciel nie może pominąć, zapisane są pogrubioną czcionką. Pozostałe wynikają z programu „Przeszość i dziś” i zgodne są ze spisem lektur i innych tekstów kultury przewidzianych dla szkoły ponadpodstawowej.

Plan opracowany jest na liczbę godzin wynikającą z ramowych planów nauczania związanych z reformą programową. Przyjęto:

- kształcenie w zakresie podstawowym – 4 godz. tygodniowo;
- kształcenie w zakresie rozszerzonym – łącznie 6 godz. tygodniowo (4+2).

[Zgodnie z właściwym rozporządzeniem MEN, język polski należy do tych przedmiotów, które mogą być realizowane w zakresie rozszerzonym od klasy I, równoległe z nauczaniem w zakresie podstawowym. Niniejszy plan przewiduje w klasie drugiej 2 godziny języka polskiego dodatkowe – na treści poszerzenia.]

Przy założeniu, że efektywna nauka faktycznie trwa 35 tygodni, daje to w klasie drugiej 140 godzin dla zakresu podstawowego oraz *210 godzin dla zakresu rozszerzonego. Na realizację materiału odpowiadającego 3 części podręcznika *Przeszość i dziś* przeznaczono w niniejszym planie odpowiednio: 70 i *105 godzin (liczba godzin przy niektórych zagadnieniach podana jest wariantywnie).

Zapisy oznaczone gwiazdką odnoszą się do nauczania w zakresie rozszerzonym. Realizacja programu języka polskiego w zakresie rozszerzonym oznacza realizację materiału przeznaczonego dla zakresu podstawowego oraz – dodatkowo – treści poszerzenia.

W planie zamieszczone zostały także dodatkowe propozycje tematów (opatrzone nagłówkiem FAKULTATYWNIE), które nauczyciel może wykorzystać, jeśli uda mu się wygospodarować dodatkowe godziny.

Tematyka	Liczba	Lektury i inne	Wymagania z zakresu kształcenia literacko-kulturowego i kształcenia językowego	Uwagi
----------	--------	----------------	--	-------

i problematyka lekcji	godzin	teksty kultury (teksty podstawowe i konteksty)	Wymagania na poziom podstawowy Uczeń:	Wymagania dodatkowe na poziom ponadpodstawowy Uczeń:	o realizacji
ROMANTYZM					
1. Czas przełomu					
Przełom romantyczny, czyli kryzys cywilizacji rozumu.	1+*1	malarstwo romantyczne (obrazy C.D. Friedricha, K.F. Schinkla, W. Blake'a) Arthur O. Lovejoy [Ekspresja różnaitości]	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie podstawy periodyzacji literatury; sytuuje utwory literackie i teksty kultury w epoce romantyzmu - wyjaśnia dwa znaczenia terminu „romantyzm” - na podstawie malarstwa charakteryzuje krajobraz romantyczny - wymienia najważniejszych twórców, którzy zapoczątkowali modę na średniowiecze i ich dzieła - podaje podstawowe informacje o literaturze burzy i naporu, wskazuje ważnych jej twórców, używa terminu preromantyzm - odnosi nazwy: gotycyzm, osjanizm, walterskotypizm do zjawisk kulturowych i literackich - wie, czym był romantyczny historyzm, podaje jego przykłady - wskazuje kryzys racjonalizmu i docieranie do nadprzyrodzonego wymiaru bytu jako podstawę epoki romantyzmu; *wyjaśnia, czym był romantyczny mistycyzm - znajduje potrzebne informacje w podręczniku, słownikach, encyklopediach i innych kompendiach drukowanych, a także w internecie - czyta ze zrozumieniem fragment eseju, wykorzystuje znalezione w nim informacje do zrozumienia zjawisk romantycznych - tworzy spójne wypowiedzi na temat przełomu romantycznego - redaguje definicję, hasło encyklopedyczne, notatkę syntetyzującą - porządkuje informacje w problemowe całości 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia filozoficzne podłoże romantyzmu, przedstawia przyczyny kryzysu światopoglądu oświecenia - wskazuje źródła romantycznego zainteresowania średniowieczem i mitami Północy - wyjaśnia, dlaczego romantyzm zainteresował się mitami jako źródłem archetypów i toposów - uzasadnia, że współczesne pojęcie mitu tkwi korzeniami w romantyzmie - *wyjaśnia romantyczną symbolikę mitu prometejskiego, odwołując się do przykładowych tekstów kultury - *wyjaśnia, na czym polegała rewolucja estetyczna romantyzmu - odczytuje dzieła malarstwa romantycznego (np. C.D. Friedricha); *porównuje teksty kultury romantyczne i klasycystyczne - wykorzystuje tezy badacza (Lovejoya) do syntetycznego spojrzenia na dzieje myśli Zachodu - gromadzi i przetwarza informacje na temat epoki romantyzmu, sporządza bazę danych 	<p>Proponowany kontekst muzyczny: R. Wagner, Cwał walkirii z dramatu muzycznego <i>Walkiria</i>, K.M. Weber, <i>Chór strzelców</i> z opery <i>Wolny strzelec</i>.</p> <p>Na lekcjach warto wykorzystać informacje samodzielnie zdobyte przez uczniów z różnych źródeł (w tym – internetu).</p>
Pochwała twórczej aktywności.	2+*1	J.W. Goethe, Faust, fragmenty: [Pierwszy	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością i rozumieniem fragmentów <i>Fausta</i>; rozpoznaje tematykę 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest mit człowieka faustycznego i wskazuje przykłady jego funkcjonowania we 	W miarę dostępności: warto wykorzystać

		<p>monolog Fausta]; [Rozmowa Fausta z Mefistofeilesem]</p>	<ul style="list-style-type: none"> - i problematykę utworu - charakteryzuje cechy <i>Fausta</i> jako dramatu; - rozpoznaje i określa konwencję utworu - rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego utworu (bohaterowie, akcja, wątki, motywy); interpretuje je - charakteryzuje bohaterów utworu (Fausta, Mefistofelesa, Małgorzatę), odwołując się do poznanych fragmentów - podaje podstawowe informacje o Goethem - streszcza historię Fausta, wykorzystując znajomość fragmentów utworu Goethego oraz informacje z podręcznika i innych źródeł - interpretuje fragmenty <i>Fausta</i>, wykorzystując potrzebne konteksty - dostrzega w utworze obecność toposów (np. wędrówki) i *archetypów; odczytuje ich symboliczne znaczenia - określa, jaką koncepcję zła ukazał Goethe w swym dziele - wyjaśnia przesłanie utworu: pochwałę twórczej aktywności i pracy na rzecz społeczeństwa, krzewienie postępu - rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne - formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych - buduje spójne wypowiedzi argumentacyjne na temat <i>Fausta</i> - tworząc własne teksty, stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej 	<ul style="list-style-type: none"> - współczesnej kulturze - *wskazuje obecność mitu faustycznego w różnych tekstach kultury (np. w malarstwie, muzyce, filmie) - zabiera głos w dyskusji na temat współczesnej kultury i jej mitów - wyjaśnia, dlaczego Mefistofeles został nazwany „duchem, który przeczy” - porównuje sposób ukazania szatana (i motywu kuszenia) w różnych źródłach - rozpoznaje w utworze nawiązania do tradycji biblijnej; *interpretuje sposób ich przekomponowania - *przedstawia i interpretuje filozoficzną problematykę utworu - *wyjaśnia kompozycyjną funkcję dwu prologów utworu - porównuje budowę <i>Fausta</i> z budową tragedii antycznej 	<p>fragmenty teatralnej lub filmowej realizacji dramatu (lub opery Gounoda).</p>
<p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>Reklama – Mefisto świata współczesnego.</p>	<p>1F (*1)</p>	<p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>W. Szyborska, <i>Prospekt</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje wiersz, wykorzystując wiadomości o języku reklamy - rozpoznaje w tekście środki wyrazu artystycznego (np. anafory, paralelizmy składniowe, metafory) i określa ich funkcje - przedstawia propozycję interpretacji wiersza, wskazując w tekście miejsca, które ją uzasadniają - wykorzystuje w interpretacji wiersza potrzebne konteksty (np. literacki, kulturowy) - formułuje przesłanie utworu i odnosi się do niego - uczestniczy w klasowej dyskusji na temat problemu 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji wiersza współczesnego, dostrzegając funkcje środków artystycznych - interpretuje utwór w kontekście mitu faustycznego - wykorzystuje wiadomości o poezji Szyborskiej 	<p>Temat do zrealizowania na odrębnej lekcji lub fragmentarycznie jako kontekst – przy omawianiu <i>Fausta</i>.</p>

⇒

			<p>ukazanego w wierszu</p> <ul style="list-style-type: none"> – formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych 		
<p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>Autorzy hymnu Europy. Temat fakultatywny.</p>	1F	<p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>F. Schiller, <i>Do Radości</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY E. Delacroix, <i>Wolność wiodąca lud na barykady</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje główne idee zawarte w odzie <i>Do Radości</i> – określa funkcje apostrof i innych środków retorycznych – dostrzega cechy wersyfikacji i inne wykładniki regularności budowy – charakteryzuje muzykę Beethovena i jej związek z charakterem wiersza – odczytuje obraz Delacroix, uwzględniając właściwości tworzywa malarskiego – na podstawie fragmentu wskazuje cechy stylu romantycznego – rozpoznaje obecne w utworach literackich i innych tekstach kultury wartości uniwersalne 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty – wypowiada się na temat związków między literaturą, muzyką i malarstwem – na wybranych przykładach pokazuje, jak dzieła różnych sztuk ukazują te same idee 	<p>Temat do zrealizowania na odrębnej lekcji lub fragmentarycznie jako kontekst – przy omawianiu <i>Fausta</i>. Proponowany kontekst muzyczny: L. van Beethoven, <i>IX Symfonia d-moll</i> op. 125 (finał z kantatą do tekstu ody <i>Do Radości</i> F. Schillera – fragm.).</p>
<p>*Przeciw sztywnym konwencjom – twórczość angielskich Poetów Jezior.</p>	*1	<p>*W. Wordsworth, <i>Preludium</i> (fragment)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY J. Constable, <i>Studium chmur</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – *wykazuje się znajomością i rozumieniem twórczości angielskich Poetów Jezior (wybranych fragmentów) – *wyjaśnia nazwę angielscy Poeci Jezior, wskazuje przedstawicieli i określa wpływu ich twórczości na rozwój romantyzmu – *interpretuje poznane fragmenty wierszy, odczytuje symboliczne funkcje występujących w nich motywów – *rozpoznaje w tekstach wierszy środki artystyczne i określa ich funkcje – *dostrzega w tekstach wierszy nawiązania biblijne i określa ich funkcje – *określa i porównuje sposób przedstawienia natury we fragmencie wiersza Wordswortha i na obrazie Constable’a 	<ul style="list-style-type: none"> – *prezentuje na lekcji samodzielnie znalezione informacje o angielskich Poetach Jezior i fragmenty ich utworów – *na przykładzie poznanych fragmentów określa romantyczne związki poezji z muzyką i malarstwem – *w czytanych fragmentach odnajduje romantyczne pojmowanie natury 	<p>Lekcja może zostać uzupełniona o odczytanie fragmentów tekstów samodzielnie znalezionych przez uczniów.</p>

<p>Jak udaje nam się porozumieć? Znaczenie wyrazów.</p>	<p>1–2</p>		<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcie znaku językowego, który ma treść i znaczenie – wyjaśnia, jak można opisać znaczenie wyrazu – definiuje znaczenie wyrazu oraz semantykę jako naukę o znaczeniu – na przykładach wyjaśnia, czym jest treść, a czym zakres znaczeniowy wyrazu – wymienia typy znaczeń wyrazów (leksykalne, realne, etymologiczne...), podając przykłady – definiuje omawiane terminy – wyjaśnia, czym jest definicja i jakie są jej składniki, a czym – hasło encyklopedyczne – wymienia różne słowniki języka polskiego (historyczne i współczesne), w tym – dostępne internecie – posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (w tym – etymologicznym) 	<ul style="list-style-type: none"> – w pogłębiony sposób charakteryzuje relacje między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu (na przykładach) – określa znaczenie realne i etymologiczne wskazanych wyrazów – odróżnia definicję naukową od nienaukowej – buduje definicje i hasła encyklopedyczne wskazanych pojęć – charakteryzuje i porównuje różne słowniki języka polskiego oraz zawarte w nich definicje słów 	
<p>2. Bunt młodych</p>					
<p>Młodość jako wartość. Spór klasyków z romantykami i pochwała młodości w <i>Odzie do młodości</i>.</p>	<p>2</p>	<p>A. Mickiewicz, <i>Oda do młodości</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>J. Severn, [<i>Pośmiertny portret Shelleya piszącego dramat „Prometeusz wyzwolony”</i>]</p> <p>Portret A. Mickiewicza z I tomu <i>Poezji</i>, Wilno 1822</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Ody do młodości</i>; rozpoznaje tematykę i problematykę utworu – interpretuje <i>Odę...</i> jako manifest młodych – odnajduje w utworze hasła i idee filomackie – odczytuje utwór w kontekście sporu romantyków z klasykami – wykorzystuje w interpretacji <i>Ody...</i> potrzebne konteksty (np. biograficzny, historyczny) – odczytuje (recytuje) utwór z właściwą dykcją i intonacją – wskazuje w utworze środki artystyczne i określa ich funkcje – dostrzega, iż budowa oparta jest na antynomii młodości i starości, wspólnoty i samotności – wskazuje cechy romantyczne i klasyczne utworu – wskazuje w utworze gatunkowe cechy ody 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje filozoficzne konteksty <i>Ody...</i> – interpretuje motywy lotu i skrzydeł, wskazując ich tradycje kulturowe – dostrzega w utworze metafory: ognia, lodu, lotu itp., *wykorzystuje ich symbolikę do pogłębionego odczytania dzieła – rozpoznaje obecność motywów antycznych i biblijnych; interpretuje ich znaczenia symboliczne – porównuje <i>odę</i> Mickiewicza z <i>odą</i> Schillera pod względem problematyki i poetyki – w interpretacji wykorzystuje wiadomości o konwencji gatunku – pisze esej na temat różnych przedstawień młodości w kulturze (także współczesnej) – szerzej przedstawia polemikę romantyków z klasykami; określa stanowiska innych – poza Mickiewiczem – uczestników tej polemiki – wskazuje cytaty z <i>Ody...</i>, które utrwaliły się w naszym języku i kulturze; interpretuje je 	<p>W ramach przygotowania do lekcji uczniowie mogą poszukać informacji o młodości Mickiewicza oraz filomatach i filaretach (przedstawić losy przyjaciół poety).</p> <p style="text-align: right;">⇒</p>

			<ul style="list-style-type: none"> – i *interpretuje sposób ich zmodyfikowania przez Mickiewicza – interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu – rozpoznaje patos i określa jego funkcję – dostrzega apoteozę buntu i rewolucji – wie, jaki wpływ na twórczość Mickiewicza miał jego udział w towarzystwach filomatów i filaretów – rozpoznaje w utworze wartości uniwersalne, dostrzega ich związek z problematyką dzieła – formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych na temat utworu – pisze rozprawkę tematycznie związaną z <i>Odą...</i> 		
<p>Bohater w poszukiwaniu wartości.</p> <p>Jaskółczy niepokój młodzieńczego serca.</p> <p>Bohater na szczycie i w podziemiach.</p> <p>Etyczny wymiar czynu.</p>	5+*3	<p>J. Słowacki, <i>Kordian</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>C.D. Friedrich, <i>Wędrowiec ponad chmurami</i></p> <p><i>Droga na Mont Blanc</i>, rycina z epoki</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Kordiana</i> – rozpoznaje tematykę i problematykę utworu oraz jej związek ze zjawiskami społecznymi, historycznymi itp., przedstawia genezę dzieła – streszcza utwór i analizuje jego konstrukcję – *interpretuje funkcje kompozycji utworu – rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego (akcja, bohaterowie, wątki, motywy...) – charakteryzuje <i>Kordiana</i> jako dramat romantyczny; rozpoznaje konwencje poszczególnych scen – *i określa ich funkcje – rozpoznaje w utworze ironię i groteskę, określa ich funkcje – dokonuje analizy i interpretacji wybranych fragmentów, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje fragment aktu I ukazujący wewnętrzne rozterki Kordiana • wyjaśnia, w jaki sposób poeta oddał psychologiczną prawdę o młodości • interpretuje monolog Kordiana na szczycie Mont Blanc, rozpoznając w nim i odczytując elementy symboliczne • analizuje polemikę Kordiana z Prezesem, wskazując w niej dialog racji • wskazuje argumenty przedstawione przez każdą z uczestniczących w sporze stron • ocenia moralne racje Kordiana i Prezesa 	<ul style="list-style-type: none"> – w sposób pogłębiony wyjaśnia romantyczną kategorię „trudnej młodości” – wie, czym była romantyczna „choroba wieku” i odnosi ją do biografii romantycznych oraz do postaci Kordiana – wskazuje poetyckie wykładniki artystycznego stylu J. Słowackiego – interpretuje dramat, wykorzystując kontekst historyczny, literacki i *filozoficzny – wskazuje aksjologiczną płaszczyznę utworu i dialog wartości – rozpoznaje w utworze nawiązania biblijne i *interpretuje je, określając ich funkcje w przekazie dzieła – charakteryzuje Kordiana, *wykorzystując różne konteksty literackie (np. porównując go z postacią Hamleta) – interpretuje romantyczną symbolikę góry i podziemi; odwołuje się do malarstwa romantycznego – porównuje teksty kultury (malarstwo i fragmenty Kordiana), wykorzystując różne konteksty – *w sposób pogłębiony wyjaśnia, na czym polegał tragizm Kordiana – interpretuje dramat Słowackiego jako przykład „literatury spisku” – *wyjaśnia, na czym polega ukazany w Kordianie „dramat czynu” 	<p>Wskazane obejrzenie spektaklu teatralnego.</p> <p>W klasach realizujących program w zakresie rozszerzonym warto podjąć dyskusję o sceniczności dramatu romantycznego oraz o teatralnych fascynacjach Słowackiego.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • określa, jakie oskarżenia padają pod adresem Polaków i ustosunkowuje się do nich – charakteryzuje Kordiana jako bohatera romantycznego – odwołując się do tekstu, przedstawia emocje i przeżycia wewnętrzne Kordiana w poszczególnych scenach; wskazuje środki stylistyczne i językowe, którymi są oddane – dostrzega tragizm sytuacji Kordiana, wskazując jego źródła – wyjaśnia przyczyny klęski Kordiana – zabiera głos w dyskusji, czy Kordian jest bohaterem przegrany, i uzasadnia swoje zdanie – opisuje dzieło jako dramat romantyczny – odczytuje symbolikę miejsc, w których rozgrywają się poszczególne sceny – *wyjaśnia, dlaczego <i>Kordiana</i> możemy uważać za dramat historyczny, psychologiczny i historiozoficzny – *określa, jaki obraz narodu polskiego wyłania się z <i>Kordiana</i> – wyjaśnia, jak Słowacki interpretuje klęskę powstania listopadowego – *wskazuje obecne w dramacie siły, które mają wpływ na rozwój historii – wyjaśnia, jakie było romantyczne rozumienie tragizmu – formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych – pisze rozprawkę (wypowiedź argumentacyjną) dotyczącą <i>Kordiana</i>, wykorzystując wiadomości z podręcznika o tej formie wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> – *analizuje sposób ukazania w dramacie elementów historii; wskazuje służące im środki artystyczne i określa ich funkcje – *na podstawie dramatu określa, jaka była romantyczna koncepcja historii – *wyjaśnia założenia Hegłowskiej filozofii dziejów – pisze recenzję obejrzanego spektaklu teatralnego (<i>Kordiana</i>) – *przedstawia sceniczne realizacje dramatu Słowackiego (lub ich fragmenty) i porównuje je z literackim pierwowzorem – *analizuje Kordiana jako dzieło teatralne – *rozpoznaje i analizuje indywidualny styl Słowackiego, wskazując charakterystyczne dla poety środki stylistyczne i językowe – samodzielnie poszukuje tekstów naukowych, które pozwolą mu pogłębić odczytanie dzieła 	
--	--	---	---	--

Bohater bajroniczny i świat jego wnętrza.	1+1F +*1	G. Byron, <i>Giaur</i> (fragm.) PROPONOWANE KONTEKSTY T. Phillips, <i>Byron w stroju albańskim</i> J.M. Rymkiewicz, <i>Dlaczego romantycy umierali młodo?</i>	<ul style="list-style-type: none"> - na podstawie fragmentu określa, jaką postawę życiową reprezentuje Giaur - w postaci Giaura wskazuje cechy bohatera romantycznego - charakteryzuje Giaura jako nowy typ bohatera literackiego - *wyjaśnia termin: bohater bajroniczny - rozpoznaje obecny w utworze kult wolności, *wskazuje i interpretuje ewokujące go środki kompozycyjne, stylistyczne i językowe - czyta ze zrozumieniem esej Rymkiewicza - przetwarza i hierarchizuje informacje zawarte w tekście naukowym - rozpoznaje strukturę tekstu naukowego (główną myśl, sposób prowadzenia wywodu, argumentację) - pisze rozprawkę (np. związaną ze sposobem ukazania młodości, buntu, jednostki...) w literaturze romantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> - *w pogłębiony sposób charakteryzuje postać bohatera - *docieka przyczyn fascynacji Mickiewicza dziełem Byrona - *do interpretacji utworu wykorzystuje wiadomości biograficzne na temat Byrona - wskazuje w tekście środki stylistyczne i językowe służące dynamizacji obrazu poetyckiego - przedstawia powieść poetycką jako gatunek romantyczny; odwołuje się do tekstu <i>Giaura</i> - wykorzystuje tekst naukowy do pogłębionego odczytania dzieł romantycznych - w tekście J.M. Rymkiewicza wskazuje cechy eseju, *analizuje jego strukturę i sposób prowadzenia wywodu - pisze wypracowanie (*esej) na temat postawy buntu, wykorzystując utwory z różnych epok 	Fakultatywna godzina na realizację tematu może być przeznaczona na poznanie innych (niż w podręczniku) fragmentów utworu (uczniowie pracują z tekstami <i>Giaura</i>).
--	----------	---	--	---	---

3. Tajemnica istnienia

Poetycki manifest romantyzmu.	1-2 +*1	A. Mickiewicz, <i>Romantyczność</i> PROPONOWANE KONTEKSTY H. Vernet, <i>Ballada o Lenorze</i> J.E. Millais, <i>Ofelia</i>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością i rozumieniem treści utworu - rozpoznaje tematykę problematykę ballady oraz jej związek z programem epoki oraz zjawiskami egzystencjalnymi i estetycznymi - *w pogłębiony sposób wyjaśnia, dlaczego utwór ma charakter programowy - dostrzega w utworze cechy manifestu - wskazuje w balladzie idee i postawy romantyczne (np. ludowość, irracjonalizm, spirytualizm, indywidualizm, bunt przeciw konwencji) - interpretuje polemikę poety ze starcem jako starcie się dwóch odmiennych światopoglądów - rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego - interpretuje utwór, wprowadzając kontekst innych ballad Mickiewicza (znanych ze szkoły) 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje tytuł utworu - interpretuje utwór w kontekście polemiki romantyków z klasykami - określa stanowiska innych – poza Mickiewiczem – uczestników tej polemiki - charakteryzuje i komentuje język i styl ballady <i>Romantyczność</i> jako formę romantycznego sprzeciwu wobec klasycystycznych konwencji - analizuje funkcje znaków przestankowych - wyjaśnia, w jaki sposób romantycy postrzegali szaleństwo - charakteryzuje główne prądy filozoficzne epoki i rozpoznaje ich echa w utworze - *wykorzystuje konteksty filozoficzne, objaśniając romantyczny sposób widzenia świata wpisany w balladę - odczytuje dzieła malarstwa romantycznego jako kontekst ballady 	Proponowany kontekst muzyczny: F. Chopin, <i>Nokturn Fis-dur op. 15 nr 2.</i> (Nokturn jako „muzyka nocy”.)
--------------------------------------	---------	---	--	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> podstawowej) – interpretuje czas i miejsce wydarzeń, odczytuje ich symbolikę – *określa, na czym polega nowatorstwo kreacji bohaterki – interpretuje motto, wskazując związki romantyków z Szekspirem – *w dłuższym komentarzu do ballady wykorzystuje wiadomości historyczne i biograficzne – w tekście ballady wskazuje środki językowe (leksykalne, słowotwórcze, fleksyjne, składniowe) i je klasyfikuje – wskazuje w tekście archaizmy, regionalizmy i elementy stylu potocznego – przedstawia balladę jako gatunek synkretyczny (odwołuje się do tekstu) – *odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje balladę <i>Romantyczność</i> z innymi balladami Mickiewicza, znanymi ze szkoły podstawowej – *dokonuje interpretacji porównawczej ballady <i>Romantyczność</i> z inną balladą Mickiewicza, znaną ze szkoły podstawowej – wskazuje w tekście elementy stylu potocznego – wyjaśnia, dlaczego romantycy włączali do swoich utworów elementy stylu potocznego, regionalizmu i prowincjonalizmu 	
<p>Ballada – pierwsza forma romantyczna.</p> <p>Romantyczny świat duchów i wyzwolonej wyobraźni.</p>	1	<p>A. Mickiewicz, ballady, np. <i>Lilie, Świtezia, Świtezianka</i> (przypomnienie ze szkoły podst.)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>Ilustracje do cyklu <i>Ballady i romanse</i></p> <p>A. Mickiewicza (różnych autorów); romantyczne malarstwo pejzażowe (np. C.D. Friedrich) oraz zawierające motywy niesamowitości i grozy (np. H. Füssli, H. Vernet, F. Goya)</p> <p>baśnie braci Grimm i H.Ch. Andersena (przypomnienie ze szkoły podst.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje się znajomością i rozumieniem przynajmniej 3 ballad Mickiewicza poznanych w szkole podstawowej – rozpoznaje tematykę i problematykę ballad oraz ich związek z programem romantyzmu – interpretuje ballady, wskazując w nich elementy typowe dla romantycznego widzenia świata – wskazuje cechy ballady romantycznej (synkretizm rodzajowy, ludowość, śpiewność, nastrojowość, tajemniczość, „cudowność”) – rozpoznaje sposoby kreowania w balladach świata przedstawionego (czas i miejsce, bohaterowie, wydarzenia) – charakteryzuje romantyczne widzenie natury (i jej funkcje w balladzie) – przedstawia romantyczny świat duchów i jego funkcję w balladach oraz innych tekstach kultury – *interpretuje obrazy zawierające motywy tajemnicze i irracjonalne, np. <i>Dwaj mężczyźni obserwujący księżyc</i> Friedricha, <i>Koszmar</i> Füssliego – wyjaśnia, na czym polega ludowość ballad (folklorizm) – *wyjaśnia, jaką rolę odegrały Mickiewiczowskie <i>Ballady i romanse</i> w kształtowaniu się polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie ballad wskazuje nowe, pozarozumowe sposoby poznania świata – określa filozoficzne podstawy romantycznego widzenia natury – w swych wypowiedziach poprawnie używa terminów: mistycyzm, spirytualizm, metafizyka, irracjonalizm – analizuje konstrukcję narratora w balladach romantycznych – na podstawie ballad wyjaśnia, jaki obraz ludu stworzyli romantycy – *na podstawie ballad Mickiewicza wskazuje powiązania wartości etycznych (przekaz) i estetycznych (poetyka utworu) – wyjaśnia źródła romantycznego odrzucenia rozumu i poszukiwania innych sposobów poznania świata – podaje przykłady romantycznego zainteresowania baśniami, legendami i podaniami ludowymi (także kulturą ludową) oraz mitami – *wskazuje związek romantycznych ballad z mitologią Północy, a także z wyobraźnią mityczną i baśniową – *syntetyzuje wiadomości na temat źródeł i zasad etyki obecnej w utworach wczesnego romantyzmu 	<p>Proponowany kontekst muzyczny:</p> <p>F. Chopin, <i>Nokturn Fis-dur</i> op. 15 nr 2.</p> <p>Nokturn jako „muzyka nocy”.</p> <p>Godzina fakultatywna może być przeznaczona na przedstawienie nocy jako motywu romantycznego lub baśniowych (ludowych) inspiracji wczesnego romantyzmu.</p> <p>Informacje z podręcznika uczniowie poszerzą o samodzielnie ⇒ znalezione materiały (do zaprezentowania na lekcji).</p>

		<p>M. Janion, <i>Wyzwolenie wyobraźni</i></p> <p>baśnie braci Grimm i H.Ch. Andersena (przypomnienie ze szkoły podst.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - romantyzmu - rozpoznaje w tekstach środki stylistyczne i językowe; określa ich funkcje - wyszukuje i przetwarza informacje z tekstu naukowego - tworzy wypowiedzi argumentacyjne na temat ballad (ustne i pisemne); formułuje tezy i uzasadnia je, odwołując się do tekstów - pisze: definicje, notatkę syntetyzującą - pisze rozprawkę na temat utworów, w których wyraz znalazła prawda, że „nie masz zbrodni bez kary” - przedstawia wpisane w ballady wartości uniwersalne, określa ich związek z problematyką dzieł 	<ul style="list-style-type: none"> - *pisze interpretację porównawczą wybranych ballad - poszukuje literatury naukowej w celu pogłębienia odczytania ballad - (F) realizuje projekt edukacyjny: gromadzi materiały na temat ballad Mickiewicza (i innych), interpretuje dzieła, wykorzystując różne konteksty, przygotowuje prezentację (w tym – inscenizację ballady) 	
Nocne sny i koszmary.	*1	<p>*J.W. Goethe, <i>Król olch</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>romantyczne malarstwo zawierające motywy niesamowitości i grozy (np. H. Füssli, H. Vernet, F. Goya)</p> <p>znany film grozy (lub fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - *interpretuje balladę, rozpoznając jej konwencję - *przedstawia tematykę i problematykę utworu, wskazując jej związek z romantycznym widzeniem świata - *rozpoznaje sposób wykreowania świata przedstawionego i określa jego funkcję - *przedstawia romantyczny świat nadprzyrodzony i jego funkcję w balladzie - *wyjaśnia terminy: oniryczność, wyobraźnia oniryczna, - *rozpoznaje w tekście środki stylistyczne i określa ich funkcje - *dostrzega romantyczne źródła nurtu grozy we współczesnej kulturze (w literaturze i filmie) - *podaje cechy filmu grozy (horroru) i wskazuje je w znanych dziełach 	<ul style="list-style-type: none"> - *wskazuje różne przejawy subiektywizmu w literaturze i malarstwie; wskazuje różnicę tworzywa i podobieństwo idei - *analizuje język i styl ballady - *wskazuje stylistyczne i wersyfikacyjne wykładniki emocjonalności wiersza - *porównuje teksty kultury (poezję, malarstwo, muzykę) w różnych kontekstach - *wyjaśnia, dlaczego wyobraźnię romantyków klasycy uważali za chorobliwą - *pisze recenzję wybranego horroru, uwzględniając właściwości gatunku 	Proponowany kontekst muzyczny: F. Schubert, <i>Król olch</i>
Niesamowitość i groza. Literatura gotycka.	*1–2	<p>*E.A. Poe, Portret owalny</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>wybrane portrety romantyczne</p> <p>romantyczne malarstwo zawierające motywy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - *wykazuje się znajomością i rozumieniem treści utworu; przedstawia jego temat i problematykę - *rozpoznaje konwencję literacką opowiadania - *wskazuje kompozycyjne i literackie źródła efektu niesamowitości i grozy - *rozpoznaje sposoby wykreowania świata przedstawionego, określa charakter i funkcję narratora - *interpretuje utwór, wykorzystując różnorodne konteksty (filozoficzny, kulturowy itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> - *przedstawia funkcjonowanie motywu „żyjącego” portretu w kulturze (literaturze i filmie) - *porównuje różne teksty kultury (np. portret malarski i opisany w opowiadaniu Poego) - *wskazuje specyficzne cechy portretu romantycznego - *poszukuje informacji na temat E.A. Poego i jego twórczości - *wykorzystuje informacje z tekstów naukowych 	⇒

		niesamowitości i grozy M. Janion, <i>Wyzwolenie wyobraźni</i>	<ul style="list-style-type: none"> - *w interpretacji przedstawia propozycję odczytania utworu, formułuje argumenty na podstawie tekstu i kontekstów - *formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych - *rozpoznaje motyw portretu doskonałego, będącego podstawą zamysłu dzieła - *interpretuje wybrane portrety romantyczne, uwzględniając specyfikę dzieła malarskiego - *wyjaśnia terminy: gotycyzm, literatura gotycka 	<ul style="list-style-type: none"> - w celu pogłębienia odczytania utworu - *przedstawia propozycję odczytania utworu, wskazując w tekście miejsca, które mogą je uzasadnić - *wykorzystuje tekst naukowy (M. Janion) w interpretacji utworu literackiego i dzieła sztuki 	
Mędrca szkiełko i oko. Styl naukowy i jego cechy.	1		<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie stylu i rozumie jego znaczenia w tekście - wyjaśnia pojęcie stylu funkcjonalnego - wymienia style funkcjonalne polszczyzny i przedstawia zasady ich stosowania - wymienia cechy stylu naukowego - rozpoznaje styl naukowy (w tekście) i wskazuje jego charakterystyczne cechy - wymienia podstawowe typy (gatunki) tekstów napisanych stylem naukowym - odróżnia styl naukowy od jego popularnonaukowej odmiany, wskazuje cechy każdego z nich 	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcia: styl funkcjonalny, styl artystyczny, użytkowy, indywidualny, typowy, nieoficjalny, oficjalny - analizuje styl wskazanego tekstu naukowego - wskazuje środki językowe służące osiągnięciu podstawowych cech stylu naukowego (abstrakcyjność, precyzyjność, bezosobowość, obiektywizm itp.), wskazuje je w czytanych tekstach - *przedstawia spójną, syntetyczną charakterystykę wskazanego tekstu naukowego 	
Jak przygotować bibliografię i przypisy?	1		<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym są przypisy i bibliografia - wymienia elementy przypisu i ich kolejność - sporządza przypisy (książka jednego i kilku autorów, artykuł w pracy zbiorowej, artykuł w czasopiśmie, źródło internetowe) - zna skróty i sformułowania stosowane w przypisach - poszukuje literatury na wskazany temat (np. dotyczący wczesnego romantyzmu, stylu naukowego itp.); sporządza bibliografię 	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia przypisy bibliograficzne i wyjaśniające - porównuje różne warianty sporządzania przypisów 	Zadanie samokształceniowe dla uczniów: opracowanie bibliografii wskazanego zagadnienia.
4. Miłość					
Jak wyrazić miłość?	1+1F+*1	A. Mickiewicz, <i>Rozmowa, Dobranoc</i>	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje utwory należące do romantycznej liryki miłosnej: <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje dominantę kompozycyjną każdego z wierszy • określa rodzaj liryki, sytuację liryczną, kreację podmiotu lirycznego, nadawcy itp. 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje do interpretacji kontekst macierzysty wiersza (w tym – kontekst biograficzny) - na podstawie tekstów określa cechy romantycznego języka miłości - *dokonuje spójnej analizy i interpretacji utworów - charakteryzuje „ja” liryczne omawianych wierszy 	Godzina fakultatywna może zostać wykorzystana na wprowadzenie kontekstu interpretacji liryki romantycznej

			<ul style="list-style-type: none"> • formułuje hipotezę interpretacyjną i znajduje w tekście miejsca na jej poparcie • rozpoznaje gatunek literacki i jego związek z charakterem utworu • rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich funkcje <p>– lokalizuje utwory wśród tendencji i zjawisk literatury romantycznej</p> <p>– definiuje terminy: sonet, erotyk</p> <p>– *wskazuje w utworach elementy sentymentalne i romantyczne</p> <p>– formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych za pomocą odpowiednich konstrukcji</p> <p>– swoje wnioski ujmuje w formę rozprawki</p>	<p>– przedstawia i porównuje różne sposoby wyrażania miłości w literaturze; odwołuje się do znanych utworów z różnych epok</p> <p>– swoje wnioski ujmuje w formie wypowiedzi argumentacyjnej lub *eseju</p> <p>– *porównuje sonety Mickiewicza z sonetami Petrarcki, Morsztyna i innych poetów (pod względem budowy i kompozycji)</p>	<p>w poezji śpiewanej, np. W. Warska, W <i>Weronie</i>, C. Niemen, <i>Dobranoc</i>.</p>
<p>Miłość ponad wszystko. Ogień i tży Wertera.</p> <p>Między sentymentalizmem a romantyzmem.</p>	2+*1	<p>W. Goethe, <i>Cierpienia młodego Wertera</i> (fragm. lub cały utwór)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>L.F. Schnorr von Carolsfeld, <i>Upadek ze skały</i></p> <p>M. Piwińska, <i>Bunt zakochanych</i></p>	<p>– wykazuje się znajomością i rozumieniem utworu Goethego, rozpoznaje jego tematykę i problematykę</p> <p>– sytuuje utwór wśród tendencji i zjawisk literatury europejskiej XVIII wieku</p> <p>– charakteryzuje postać Wertera, odwołując się do treści utworu (przytaczając cytaty)</p> <p>– opisuje jego uczucia i przeżycia wewnętrzne</p> <p>– analizuje źródła cierpienia bohatera</p> <p>– określa przyczyny jego osamotnienia</p> <p>– wskazuje cechy sentymentalne i romantyczne bohatera i powieści</p> <p>– określa źródła tragizmu bohatera</p> <p>– analizuje obrazy przyrody, odnosząc je do stanów psychicznych bohatera</p> <p>– analizuje relacje Wertera z naturą i innymi ludźmi</p> <p>– na podstawie powieści wyjaśnia (*definiuje) terminy: powieść epistolarna, werteryzm, kochanek sentymentalny, kochanek romantyczny, romantyczny indywidualizm</p> <p>– *charakteryzuje powieść epistolarną jako gatunek literacki; wskazuje jej miejsce w literaturze europejskiej</p> <p>– charakteryzuje wzorzec miłości przedstawionej w utworze</p>	<p>– charakteryzuje bohatera werterowskiego (jako nowy typ bohatera literackiego)</p> <p>– odwołując się do utworu wyjaśnia pojęcie bólu istnienia (*Weltschmerz)</p> <p>– wymienia lektury Wertera i przedstawia związany z nimi przekaz</p> <p>– wskazuje związki formy powieści i sposobu prowadzenia narracji z przesłaniem utworu</p> <p>– interpretuje treści symboliczne utworu</p> <p>– *syntetycznie charakteryzuje wpisany w utwór obraz świata, społeczeństwa, natury</p> <p>– *wskazuje związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych</p> <p>– *interpretuje powieść w kontekście filozoficznym (odwołuje się do romantycznych koncepcji bytu i natury)</p> <p>– w sposób syntetyczny przedstawia romantyczną koncepcję miłości</p> <p>– opracowuje portrety psychologiczne bohaterów</p> <p>– porównuje systemy wartości Wertera i Alberta</p> <p>– *analizuje przyczyny popularności powieści</p> <p>– *porównuje język listów romantycznych z językiem współczesnych e-maili (lub SMS-ów)</p> <p>– wskazuje językowe i stylistyczne wykładniki emocjonalności</p>	⇒

			<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (w tym: biograficzny, literacki, kulturowy, *filozoficzny) - wykorzystuje kontekst romantycznej epistolografii miłosnej (np. listy Z. Krasińskiego do D. Potockiej) - interpretuje fragmenty <i>Cierpień młodego Wertera</i>, *odnajdując w nim cechy typowe dla epistolografii romantycznej - śledzi funkcjonowanie w utworze motywu serca i określa jego funkcje - wskazuje nieszczęśliwą miłość jako ważny składnik biografii romantycznej - tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: wypowiedź argumentacyjna, rozprawka, notatka syntetyzująca - stosuje zasady poprawności językowej w tworzeniu własnych tekstów - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy, wykorzystuje zawarte w nim informacje do pogłębienia odczytania dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji i składni w analizie tekstu utworu - rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu (i jego funkcję w budowaniu znaczeń) - *rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła (<i>Cierpień młodego Wertera</i>) - *sięga do literatury naukowej (w tym – samodzielnie znalezionych pozycji), by pogłębić zrozumienie utworu - *wykorzystuje tekst naukowy w interpretacji utworu literackiego i dzieła sztuki 	
Miłość romantyczna i książki zbójckie.	3+*1	<p>A. Mickiewicz, IV część <i>Dziadów</i> (utwór czytany w całości)</p> <p>A. Mickiewicz, II część <i>Dziadów</i> (przypomnienie ze szkoły podstawowej)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>M. Białoszewski, <i>O tym Mickiewiczu jak go mówię</i></p> <p>M. Piwińska, <i>Bunt zakochanych</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością i rozumieniem IV części <i>Dziadów</i> - rozpoznaje tematykę i problematykę utworu, sytuując go wśród tendencji i zjawisk literatury europejskiej XVIII wieku - przedstawia miejsce, scenerię i czas akcji utworu; określa ich funkcje i porównuje z II częścią <i>Dziadów</i> - charakteryzuje postać Gustawa jako kochanka romantycznego - określa cechy miłości romantycznej, przytacza właściwe cytaty - w dyskusji Pustelnika i Księdza wskazuje racje wynikające z dwóch różnych światopoglądów - dostrzega w utworze obecność prądów i postaw ważnych dla romantyzmu (m.in. mistycyzm, spirytualizm, irracjonalizm, wiara w obecność świata nadprzyrodzonego) - dokonuje analizy i interpretacji wybranych fragmentów: <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania świata 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje kreację Gustawa (nieszczęśliwego kochanka), wskazując w niej cechy romantyczne i sentymentalne - porównuje Gustawa z bohaterami II części <i>Dziadów</i> - odnosi pojęcie werteryzmu do postaci Gustawa - wskazuje i komentuje lektury Gustawa; - *interpretuje motyw <i>książek zbójckich</i> - samodzielnie analizuje język i styl monologów Gustawa - *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl utworu - interpretuje IV cz. <i>Dziadów</i> jako utwór o dążeniu do poznania natury rzeczy (*dostrzega płaszczyznę epistemologiczną dzieła) - rozpoznaje obecność w utworze motywów biblijnych, określa ich funkcje - interpretuje funkcjonowanie w utworze romantycznego motywu szaleństwa (*wprowadza konteksty literackie) - *rozpoznaje w utworze aluzje literackie i określa ich 	<p>Jako kontekst można wprowadzić fragmenty dostępnej opery (dla porównania budowy z dramatem Mickiewicza). Funkcjonalne będzie także obejrzenie spektaklu <i>Ślubów panieńskich</i> A. Fredry jako ⇒ kontrpunktu cierpień miłosnych Gustawa (magnetyzm serca – „na wesoło”).</p>

			<p>przedstawionego, interpretuje je i wartościuje</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje • rozpoznaje tragizm, patos, ironię, autoironię; wskazuje ich wartościujący charakter • przedstawia i interpretuje elementy symboliczne <p>wskazuje stylistyczne i językowe wykładniki zmieniających się uczuć Gustawa</p> <p>wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (w tym: biograficzny, literacki, kulturowy, *filozoficzny)</p> <p>określa wpisaną w utwór wizję świata; odnosi ją do przekazu II części <i>Dziadów</i></p> <ul style="list-style-type: none"> *porównuje sposoby ukazania miłości tragicznej w dziełach literackich różnych epok *przedstawia (jako kontekst) romantyczną koncepcję magnetyzmu serc <p>rozpoznaje utwór jako dramat romantyczny, wskazuje charakterystyczne cechy (odnosi także do II części <i>Dziadów</i>), *porównuje z operą</p> <ul style="list-style-type: none"> *wskazuje analogie kompozycyjne II i IV części <i>Dziadów</i> <p>czyta ze zrozumieniem teksty Białoszewskiego i Piwińskiej; wykorzystuje zawarte w nich informacje do pogłębienia odczytania utworu</p> <p>pisze wypracowanie (rozprawkę, wypowiedź argumentacyjną) zawierającą wnioski z interpretacji utworu</p>	<p>znaczenie</p> <p>wykorzystuje informacje z różnych źródeł (*w tym – znalezione samodzielnie) do pogłębionego odczytania IV cz. <i>Dziadów</i></p> <ul style="list-style-type: none"> *wyjaśnia, jakie miejsce zajmowała miłość w romantycznej filozofii życia *wskazuje w utworze związki wartości poznawczych, etycznych i estetycznych *na podstawie utworu analizuje romantyczne związki poezji i muzyki 	
--	--	--	--	---	--

5. Wędrowcy w świecie natury					
<p>Wędrowiec, tułacz, pielgrzym... Bohater <i>Sonetów krymskich</i> Adama Mickiewicza.</p> <p>Romantyczne widzenie natury. Topos podróży.</p>	<p>2+1F+*1</p>	<p>A. Mickiewicz, <i>Sonet krymskie</i> (wybór, np. <i>Stępy akermańskie, Droga nad przepaścią w Czufut-Kale, Burza</i>)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>romantyczne malarstwo, np.:</p> <p>E. Delacroix, <i>Kobiety algierskie</i>;</p> <p>C.D. Friedrich, <i>Kredowe skały na Rugii</i>;</p> <p>W. Wańkowicz, <i>Mickiewicz na Judahu skale</i>;</p> <p>J.N. Głowacki, <i>Widok wyjścia z Doliny Kościeliskiej</i>;</p> <p>W. Turner, <i>Ostenda, Szybkość, para i deszcz</i>;</p> <p>I. Ajwazowski, <i>Dwumasztowiec „Merkury”</i>;</p> <p>T. Géricault, <i>Tratwa „Meduzy”</i> itp.</p> <p>J. Bachórz, [<i>Motywy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Sonetów krymskich</i>, rozpoznaje ich tematykę i problematykę - rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego (czas i przestrzeń, ja liryczne, bohaterowie, sytuacja liryczna, wydarzenia) - wymienia najważniejsze krajobrazy fascynujące romantyków: step, Orient (np. Krym), góry, morze; określa ich symbolikę - opisuje romantyczne krajobrazy na podstawie czytanych utworów, dostrzegając ich charakterystyczne cechy - wskazuje symboliczne sensy i wartości związane z ulubionymi krajobrazami romantycznymi (egzotyzm, magia, źródło wiedzy, wzniosłość, wolność, obecność Boga, przeznaczenie, przechodzenie na „drugą stronę” itp.), a także z motywami takimi jak: burza, wiatr, zachód słońca, gwiazdy itp. - charakteryzuje podmiot liryczny <i>Sonetów krymskich</i> – podróżnika, pielgrzyma, tułacza, ale także filozofa i artystę - w kreacji podmiotu lirycznego <i>Sonetów...</i> wskazuje cechy bohatera romantycznego - dokonuje analizy i interpretacji wybranych sonetów, *uwzględniając ich cechy gatunkowe oraz specyficzne dla cyklu Mickiewiczowskiego - *porównuje (pod względem budowy, kompozycji, cech językowych, przekazu) sonety Mickiewicza i utwory powstałe w innych epokach (np. baroku) - wskazuje charakterystyczne środki artystyczne występujące w <i>Sonetach...</i> i określa ich funkcje - wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa i składni w analizie i interpretacji wybranych sonetów - wskazuje w sonetach orientalizmy językowe i kulturowe i określa ich funkcje - wyjaśnia, czym był romantyczny orientalizm, podając przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> - *omawia filozoficzne podstawy romantycznego widzenia natury (np. filozofia Schellinga) - *w krajobrazach romantycznych dostrzega filozoficzną jedność ducha i materii, a także relacje jednostki i świata - na podstawie analizowanych utworów ukazuje relacje między artystą a naturą - *w sposób pogłębiony odczytuje sensy symboliczne i metaforyczne wierszy - wykorzystuje informacje i opinie zawarte w literaturze naukowej do analizy i interpretacji wierszy - wskazuje motywy akwaticzne w czytanych utworach i określa ich funkcje - *dokonuje samodzielnej pełnej analizy i interpretacji wybranego sonetu - wykorzystuje różnorodne konteksty (filozoficzne, malarskie itp.) - porównuje na konkretnych przykładach, w jaki sposób te same idee zostały ukazane w różnych twórcach (np. w literaturze i malarstwie) - wyjaśnia, dlaczego podróż jest nieodłącznym elementem biografii romantycznej - rysuje mapy podróży Mickiewicza, Słowackiego, Norwida i innych postaci romantycznych - przygotowuje prezentację na temat podróży romantycznych, wykorzystuje różne źródła informacji, w tym internet - *indywidualnie lub zespołowo (metodą projektu edukacyjnego) przygotowuje gazetkę szkolną (jednodniówkę) tematycznie związaną z motywami podróży w literaturze, malarstwie i muzyce romantyzmu: <ul style="list-style-type: none"> • pisze artykuł (reportaż, komentarz, notatkę prasową) • zamieszcza zdjęcia z ilustracjami • nadaje trafne tytuły, śródtytuły, dopisuje zapowiedź itp. 	<p>Dodatkowa godzina (fakultatywna) proponowana na wprowadzenie lub prezentację efektów projektu edukacyjnego.</p>

		akwatywne: morze]	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje w interpretacji <i>Sonetów...</i> potrzebne konteksty (biograficzny, literacki, kulturowy, egzystencjalny) - wskazuje symboliczne sensy, jakie miał dla romantyków motyw podróży (np. topos życia jako wędrówki) - na podstawie utworów literackich i dzieł malarskich przytacza różne ujęcia motywu podróży i związane z nim obrazy (np. pielgrzym, tułacz, żeglarz, kozak pędzący na koniu po stepie, podróżnik wspinający się na szczyty gór) - interpretuje dzieła malarskie, uwzględniając specyfikę ich tworzywa i konteksty epoki - czyta ze zrozumieniem tekst naukowy, przetwarza i hierarchizuje zawarte w nim informacje - analizuje zamieszczoną w podręczniku przykładową interpretację sonetu <i>Droga nad przepaścią w Czufut--Kale</i> - *pisze pracę (wypowiedź argumentacyjną) na temat romantycznego motywu podróży zawierającą samodzielne wnioski interpretacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty, stosuje kryteria poprawności językowej • dokonuje adiustacji tekstu, wykorzystuje program komputerowy (edytor) umożliwiający łamanie strony itp. 	
Smutek o zachodzie słońca. Hymn i elegia.	1	J. Słowacki, <i>Hymn</i> PROPONOWANE KONTEKSTY rysunki Słowackiego; malarstwo romantyczne związane z morzem, np.: W. Turner, <i>Ostenda</i> ; I. Ajwazowski, <i>Dwumasztowiec „Merkury”</i> ; T. Géricault, <i>Tratwa „Meduzy”</i>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Hymnu</i>, określa jego temat i problematykę - interpretuje utwór: <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje dominantę kompozycyjną • formułuje hipotezę interpretacyjną i znajduje w tekście miejsca na jej poparcie • określa rodzaj liryki, sytuację liryczną, sposób wykreowania świata przedstawionego • charakteryzuje kreację podmiotu lirycznego • wyodrębnia obrazy poetyckie i określa ich metaforyczne znaczenie • analizuje gatunek literacki i jego związek z charakterem utworu • rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich funkcje • interpretuje treści symboliczne - rozpoznaje treści religijne i mistyczne - wskazuje językowe i stylistyczne wykładniki lirycznej „rozmowy z Bogiem” - wskazuje i analizuje poetyckie sposoby budowania nastroju 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (w tym biograficzny, egzystencjalny, malarski) - porównuje literackie i malarskie sposoby przedstawienia morza; uwzględnia specyfikę tworzywa dzieł - wskazuje stylistyczne i językowe środki tworzące warstwę brzmieniową wiersza, wyjaśnia rolę intonacji - *rozpoznaje prozodyczne elementy stylu (rytmizację i intonację); określa ich funkcje w utworze Słowackiego - analizuje relacje między „ja” lirycznym a Bogiem, wskazuje poetyckie sposoby ich ukazania - przedstawia indywidualne cechy stylu Słowackiego, wskazuje indywidualizmy językowe - *ocenia wartość stylistyczną i znaczeniową indywidualizmów językowych Słowackiego - na podstawie samodzielnie znalezionych materiałów przedstawia podróże Słowackiego i ich 	⇒

		J. Bachórz, [<i>Motywy akwaticzne: morze</i>]	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje symbolikę motywu wędrowca - charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu jako kreację bohatera romantycznego - poprawnie używa w swoich wypowiedziach wyrazów: mistycyzm, mistyczny, mistryk, mistryka 	literackie reminiscencje	
*Opowieść morskigo wilka.	*1	<p>*Samuel Coleridge <i>Pieśń o starym żeglarzu</i> (fragment)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY G. Doré, ilustracje do wydania utworu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - *wykazuje się znajomością i rozumieniem utworu, określa jego temat i problematykę - *interpretuje utwór, wykorzystując wiedzę o twórczości angielskich Poetów Jezior - *rozpoznaje stylizację na średniowieczną balladę, wskazuje charakterystyczne cechy - *analizuje formę literacką i jej związek z tematem utworu - *określa sposób wykreowania świata przedstawionego - *charakteryzuje kreację narratora - *rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich funkcje - *interpretuje treści symboliczne i alegoryczne - *uzasadnia, że wiersz zawiera treści mistyczne - *rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne 	<ul style="list-style-type: none"> - *analizuje sposób ukazania w wierszu natury i relacji z nią człowieka - *określa funkcję obecnych w wierszu motywów piękna, miłości i harmonii - *dostrzega funkcjonowanie w wierszu motywów franciszkańskich - *porównuje obraz morza w wierszu Coleridge'a i innych poznanych utworach romantycznych oraz w malarstwie 	
Jak wyrazy wędrują po języku? Zmiany znaczeniowe wyrazów.	1		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje zmian znaczeniowych (rozszerzenie, zawężenie, przesunięcie znaczenia) wyrazów i ilustruje je przykładami - rozpoznaje zmiany znaczeniowe podanych wyrazów - wykorzystuje słowniki dawnej polszczyzny do określenia zmian znaczeniowych wyrazów - *wskazuje różnicę między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> - szerzej analizuje przekształcenia znaczeń wskazanych wyrazów - *wyjaśnia różnicę między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu 	

6. „Ja” Narodziny indywidualizmu					
Wobec kosmosu. Liryki lozańskie.	1	A. Mickiewicz, <i>Nad wodą wielką i czystą</i> PROPONOWANE KONTEKSTY malarstwo romantyczne ukazujące motyw wody, np.: W. Turner, <i>Ostenda</i> ; I. Ajwazowski, <i>Dwumasztowiec „Merkury”</i>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością i rozumieniem wiersza, określa jego temat i problematykę - interpretuje liryk, wykorzystując potrzebne konteksty (np. biograficzny, *filozoficzny, egzystencjalny, literacki) - przedstawia budowę i kompozycję wiersza (strofy, układ rymów, paralelizmy składniowe) - rozpoznaje w wierszu środki wyrazu artystycznego i przedstawia ich funkcje - dostrzega i wyjaśnia metaforyczność obrazów poetyckich w wierszu, - interpretuje symbolikę wody, odbicia, gromu - syntetycznie przedstawia symboliczne sensory, jakie miał dla romantyków motyw podróży (np. topos życia jako wędrówki) - przedstawia najważniejsze informacje o lirykach lozańskich - *znajduje i odczytuje inny wiersz zaliczany do liryków lozańskich, określa jego problematykę 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje budowę i kompozycję wiersza (strofy, układ rymów, paralelizmy składniowe) - *w sposób pogłębiony odczytuje sensory symboliczne i metaforyczne wiersza; analizuje symbolikę trwania i przemijania - wykorzystuje konteksty malarskie do interpretacji wiersza - porównuje sposoby przedstawienia i symboliczne znaczenia wody w poezji i w malarstwie - samodzielnie znajduje materiały o lirykach lozańskich, wykorzystuje znalezione w nich informacje - *przedstawia propozycję interpretacji innego wiersza zaliczanego do liryków lozańskich - dostrzega różnice między przedstawieniem natury w <i>Sonetach krymskich</i> i lirykach lozańskich 	
Poemat dygresyjny i ironia romantyczna. Wszechmoc autora.	1+*1	J. Słowacki, <i>Beniowski</i> (fragm.) PROPONOWANE KONTEKSTY wybrane portrety romantyczne, np. E. Delacroix, <i>Chopin</i> ; E. Delacroix, <i>Autoportret</i>	<ul style="list-style-type: none"> - określa tematykę i problematykę czytanych fragmentów - określa, kim jest osoba mówiąca w utworze - rozpoznaje obecność ironii - wyjaśnia, na czym polega ironia romantyczna - wskazuje charakterystyczne cechy poematu dygresyjnego - wyjaśnia, czym jest oktawa, odwołując się do tradycji literackiej - wskazuje konteksty potrzebne do interpretacji utworu; *poszerza je o samodzielnie znalezione informacje - rozpoznaje w tekście środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje - wyjaśnia, czym jest polemika literacka; odnajduje jej elementy we fragmentach <i>Beniowskiego</i> - na podstawie czytanych fragmentów 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje w tekście środki służące ironii romantycznej - analizuje sposób przedstawienia (wykreowania) przez Słowackiego własnego wizerunku – w czytanych fragmentach utworu - podaje przykłady rozbijania w <i>Beniowskim</i> konwencji literackiej - wskazuje związki poematu dygresyjnego z eposem - wyjaśnia, na czym polega romantyczny charakter utworu - przedstawia analizę psychologiczną postaci ukazanej na wybranym portrecie romantycznym - *porównuje sposób przedstawienia siebie przez autora dzieła w <i>Beniowskim</i> i na wybranym autoportrecie romantycznym - *porównuje teksty kultury (portrety romantyczne 	Lekcja może być poszerzona o inne (niż w podręczniku) fragmenty <i>Beniowskiego</i> , samodzielnie znalezione przez uczniów lub wskazane przez nauczyciela.

			<ul style="list-style-type: none"> - i *samodzielnie znalezionych materiałów przedstawia program poetycki Słowackiego - analizuje wybrane portrety romantyczne jako dzieła sztuki malarskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - i fragmenty <i>Beniowskiego</i>), uwzględniając różnorodne konteksty 	
Ironia Norwida.	1	C. Norwid, <i>Marionetki</i>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością i rozumieniem utworu, określa jego temat i problematykę - interpretuje wiersz, nawiązując do toposu świata jako teatru - wyjaśnia, dlaczego świat nudzi poetę - wskazuje w utworze charakterystyczne cechy stylu Norwida - rozpoznaje w wierszu ironię i wskazuje jej funkcje - charakteryzuje budowę i kompozycję wiersza - przedstawia Norwida jako „ostatniego poetę romantycznego i pierwszego poetę nowoczesnego” - formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych za pomocą odpowiednich konstrukcji - tworzy spójne wypowiedzi w różnych formach gatunkowych: notatka syntezująca, hasło encyklopedyczne, rozprawka 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje interpretacji wiersza, wykorzystując potrzebne konteksty (np. biograficzny, kulturowy) - określa charakterystyczne cechy ironii Norwida; wskazuje autoironię i jej funkcje - przedstawia wpisany w wiersz portret artysty i jego relacje ze światem - rozpoznaje i charakteryzuje charakterystyczne cechy stylu Norwida - porównuje biografię Norwida z życiem Mickiewicza i Słowackiego, wyciąga wnioski 	
Portrety nieskłamane.	*1	C. Norwid, *<i>Czarne kwiaty</i> (fragm.)	<ul style="list-style-type: none"> - *wykazuje się znajomością i rozumieniem utworu, określa tematykę i problematykę czytanych fragmentów - *interpretuje metaforyczny charakter tytułu utworu - *wykorzystuje do odczytania utworu potrzebne konteksty (historyczny, biograficzny, literacki) - *rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego utworu - *na podstawie poznanych fragmentów wnioskuje, kim dla Norwida jest wybitny człowiek - *wskazuje w tekście charakterystyczne środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje - *wskazuje specyficzne dla Norwida sposoby używania znaków przestankowych (np. wielokropka) - *wskazuje w utworze charakterystyczne cechy stylu Norwida 	<ul style="list-style-type: none"> - *analizuje sposoby ukazania sportretowanych w utworze postaci - *syntetyczne wyjaśnia, jak Norwid postrzega genialnego artystę - *porównuje sposób przedstawienia artysty przez Norwida we fragmentach <i>Czarnych kwiatów</i> i w wierszu <i>Marionetki</i> - *rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne; określa ich związek z problematyką utworu - *wskazuje niedopowiedzenia jako charakterystyczną cechę stylu Norwida; określa ich funkcje - *rozpoznaje i charakteryzuje charakterystyczne cechy stylu Norwida 	
Ja. Szczerość i maski.	*1+1F	J. Słowacki, *<i>List do matki</i> (fragment)	<ul style="list-style-type: none"> - *interpretuje fragment listu jako przykład epistolografii romantycznej - *wyjaśnia, co Słowacki chciał zmanifestować swym 	<ul style="list-style-type: none"> - *wyjaśnia, czym był romantyczny indywidualizm i w czym się przejawiał; przywołuje przykłady - *wyjaśnia, dlaczego Słowackiego nazywa się 	Proponowany kontekst: moda epoki romantyzmu – na

		<p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>R. Przybylski, <i>Ubranie jako tekst</i></p> <p>portrety (i autoportrety) romantyczne</p> <p>*S. Mroźek, Z cyklu „Ja”</p>	<p>utworem</p> <ul style="list-style-type: none"> – (F) wymienia charakterystyczne elementy mody romantycznej, wiążąc ją ze zjawiskiem dandyzmu – (F) podaje przykłady postaci, które nadawały ton epoce (Byron, Chopin, Sand, Liszt, Baudelaire) – *wyjaśnia, czym jest indywidualny styl autora lub utworu, odnosząc te pojęcia do konkretnych przykładów – (F) pisze wypowiedź argumentacyjną na temat sposobów podkreślania własnej indywidualności – (F) pisze sprawozdanie z koncertu, pokazu mody – *na wybranym przykładzie charakteryzuje portret romantyczny – *porównuje autoportret artysty przedstawiony w liście Słowackiego – z wybranym autoportretem malarskim – *zabiera głos w klasowej dyskusji na temat wartości indywidualizmu we współczesnym świecie: „Podkreślać swą indywidualność – czy utożsamiać się z tłumem?” – *rozpoznaje humor i ironię w rysunkach Mroźka; odczytuje jego funkcję – *odczytuje cykl rysunkowy Mroźka, uwzględniając specyfikę tej dziedziny sztuki – *odnosi wymowę cyklu rysunkowego Mroźka do postawy romantycznego indywidualizmu 	<p>bajronistą</p> <ul style="list-style-type: none"> – (F) wyjaśnia, odwołując się do tekstu Przybylskiego i podając przykłady, co to znaczy, że ubranie jest tekstem – (F) odnosi wyrażenie „indywidualny styl” do różnych postaci i różnych dziedzin (muzyki, literatury, mody, bycia) – *wyjaśnia, na czym polega indywidualny styl autorów romantycznych, np. Słowackiego, Fredry, Norwida – *pisze pracę w dowolnej formie na temat: „Samotność i indywidualność” – (F) pisze recenzję z koncertu muzyki romantycznej – *interpretuje portrety romantyczne, uwzględniając kontekst romantycznego indywidualizmu – *wskazuje funkcje groteski w sztuce współczesnej – *wskazuje sposoby funkcjonowania tradycji romantycznej w kulturze współczesnej (na podstawie cyklu Mroźka) – *w różnych źródłach poszukuje informacji na temat relacji między Słowackim i Mickiewiczem 	<p>podstawie ilustracji samodzielnie znalezionych przez uczniów.</p> <p>Godzina fakultatywna na przedstawienie efektów pracy w postaci prezentacji powiązanej z „odczytywaniem” stroju jako tekstu kultury.</p>
<p>Tropy poetyckie czy codzienne środki językowe? Metafora, metonimia i synekdocha w języku.</p>	<p>1</p>		<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest metafora, analizując jej budowę na różnych przykładach – wskazuje metafory funkcjonujące w języku codziennym, wyjaśnia ich znaczenia – wyjaśnia, czym jest stereotyp językowy – rozróżnia metaforę poetycką od metafory językowej – rozróżnia metonimię i synekdochę; wskazuje je w tekstach – w czytanych tekstach rozpoznaje metafory, metonimie i synekdochy; określa ich funkcje – rozróżnia tropy i figury stylistyczne: oksymoron, antytezę, hiperbolę, elipsę, anaforę, paralelizm składniowy; rozpoznaje je w tekstach i określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> – na przykładach wykazuje, że metafory leżą u podstaw wielu stereotypów językowych – na przykładach analizuje różnice między metaforą poetycką a metaforą językową – definiuje metonimię i synekdochę; wyjaśnia, co stanowi istotę każdej z nich – definiuje tropy i figury stylistyczne: oksymoron, antytezę, hiperbolę, elipsę, anaforę, paralelizm składniowy; podaje przykłady – buduje spójne wypowiedzi w formach: definicja, hasło encyklopedyczne 	<p>Lekcja stanowi okazję do ponownego sięgnięcia do omówionych już wcześniej (także w szkole podstawowej) tekstów utworów romantycznych.</p> <p style="text-align: right;">⇒</p>

Praca klasowa na temat poznanych utworów romantycznych.	2+1F	wypracowanie poprawa			Proponowana osobna godzina (fakultatywna) na poprawę pracy klasowej, omówienie błędów merytorycznych, kompozycyjnych i językowych.
7. Za naszą i waszą wolność					
Tragizm mściciela. Dylematy Konrada Wallenroda.	3+*1	A. Mickiewicz, <i>Konrad Wallenrod</i> (utwór czytany w całości) PROPONOWANE KONTEKSTY J. Kaczmarek, <i>Mury</i>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością i rozumieniem treści <i>Konrada Wallenroda</i>; streszcza, opowiada wydarzenia, rekonstruuje losy Konrada Wallenroda - określa tematykę i problematykę utworu oraz jej związek z kontekstem epoki - wyjaśnia okoliczności powstania utworu - rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego (fabuła, bohaterowie, akcja, wątki, narrator) - charakteryzuje Konrada Wallenroda jako bohatera romantycznego - zna i interpretuje dylemat Konrada Wallenroda, wyjaśnia, na czym polega jego tragizm - wyjaśnia terminy: historyzm, poezja tyrtejska, odwołując się do treści dzieła - używa terminu „wallenrodyzm”, odnosząc go do różnych sytuacji literackich i historycznych - formułuje własne sądy na temat sytuacji dopuszczających użycie podstępny i zdrady - tworzy własne wypowiedzi argumentacyjne (ustne i pisemne) na temat problematyki utworu - stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej, tworząc teksty własne - wskazuje cechy powieści poetyckiej - określa rolę „wieści gminnej” i znaczenie, jakie przypisał jej Mickiewicz; odwołuje się do czytanych fragmentów; wyjaśnia, kim był Halban - określa rolę Halbana w wydarzeniach - interpretuje czytane fragmenty, rozpoznaje ich konwencje i cechy gatunkowe, określa funkcje zastosowanych środków artystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - streszcza i *parafrazuje utwór, odróżnia streszczenie od parafrazy - interpretuje utwór, sytuując go w różnych kontekstach - wyjaśnia, na czym polega historyzm maski w <i>Konradzie Wallenrodzie</i> - zabiera głos w dyskusji na temat moralnych aspektów wallenrodyzmu - komentuje postawę Konrada Wallenroda, odwołując się do kontekstu literackiego, historycznego i filozoficznego - interpretuje decyzje Konrada Wallenroda, przywołując pojęcie makiawelizmu - rozpoznaje typ bohatera romantycznego - wskazuje w utworze różne nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej, określa ich funkcje - wskazuje literackie sposoby idealizacji i heroizacji bohatera - rozpoznaje w utworze „polski heksametr” i określa jego funkcję w dziele - przedstawia funkcję heksametru w kontekście tradycji literackiej - *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl dzieła; wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu - *podejmuje próbę napisania eseju na temat problematyki <i>Konrada Wallenroda</i> i znaczenia dzieła w polskiej historii i tradycji - dokonuje syntezy motywu poezji-pieśni i poety-śpiewaka w literaturze romantyzmu i tradycji romantycznej 	Wątek wajdeloty i roli pieśni w życiu narodu stanowi okazję do przywołania <i>Murów</i> J. Kaczmarek; utwór ten może także funkcjonalnie być wprowadzony jako kontekst innych tematów.

			<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne i narodowe, nazywa je, określa ich rolę i związek z problematyką dzieła - wyjaśnia, na czym polegała i dlaczego w romantyzmie odrodziła się koncepcja poety-barda - wymienia współczesnych bardów (np. Kaczmarek) i wyjaśnia, jakie okoliczności historyczne przyczyniły się do ich popularności - *interpretuje utwór Kaczmarek, wykorzystując kontekst polityczny, historyczny i kulturowy 	<ul style="list-style-type: none"> - odwołując się do fragmentów utworu, uzasadnia, iż jest on dziełem synkretycznym - definiuje pojęcia: historyzm, synkretyzm, powieść poetycka, poezja tyrtejska 	
<p>Walka i pieśń, czyli o polskim wybijaniu się na niepodległość. Czyn i poezja tyrtejska.</p>	1+*1	<p>K. Sienkiewicz, K. Kurpiński, Warszawianka</p> <p>A. Mickiewicz, Reduta Ordona (przypomnienie ze szkoły podstawowej)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>P. Michałowski, <i>Bitwa pod Somosierrą, Napoleon na koniu</i>; A. Scheffer, <i>Polonia</i>; J. Suchodolski wg H. Verneta, <i>Śmierć ks. Józefa Poniatowskiego w nurtach Elstery</i></p> <p>F. Liszt, <i>Salve Polonia</i>, interludium z oratorium <i>Św. Stanisław</i> (fragm.); F. Chopin, <i>Polonez As-dur</i> op. 53, zwany Heroicznym</p> <p>(F) J. Kaczmarek, Mury</p>	<ul style="list-style-type: none"> - na podstawie utworów literackich i dzieł malarskich charakteryzuje bitwę jako ważny obraz romantyczny - wskazuje w literaturze i malarstwie przykłady apoteozy „pięknej śmierci” za ojczyznę - wyjaśnia przyczyny romantycznej popularności idei walki narodowowyzwoleńczej oraz hasła „za naszą i naszą wolność” (postawa buntu) - wyjaśnia, na czym polegał romantyczny kult wolności - wymienia romantycznych bohaterów narodowych - wyjaśnia, jak romantycy pojmowali naród - przywołując przykłady dzieł, uzasadnia, że literatura romantyczna stała się państwem duchowym Polaków - rozpoznaje w czytanych utworach patos, wskazuje cechy stylu patetycznego - poprawnie używa terminów: patos, styl patetyczny, poezja tyrtejska - wskazuje tematy, które w romantyzmie przedstawiano stylem patetycznym - przedstawia Sybir jako „polski krajobraz romantyczny”; odwołuje się do malarstwa oraz fragmentów dzieł literackich - wskazuje różne znaczenia słowa pieśń, odwołuje się do źródeł liryki i toposu liry - wskazuje poetyckie wykładniki rytmiczności omawianych utworów - odczytuje dzieła muzyczne, uwzględniając ich specyfikę; komentuje je i *interpretuje 	<ul style="list-style-type: none"> - ukazuje źródła romantycznej fascynacji bitwą, bohaterstwem, postaciami wybitnych wodzów - wskazuje w tekstach literackie sposoby heroizacji bohaterów oraz określa jej funkcję - wyjaśnia, jak romantycy oceniali „rozsądek” i „szaleństwo” - na podstawie poznanych utworów wyjaśnia, czym jest etos romantyczny - uczestniczy w dyskusji na temat współczesnej recepcji etosu romantycznego - na podstawie poznanych utworów i innych tekstów kultury wskazuje, jak kształtowała się romantyczna idea narodu - *wyjaśnia greckie znaczenie słowa patos - analizuje środki stylistyczne budujące podniosły, patetyczny styl pieśni patriotycznych - na wybranym przykładzie analizuje środki stylistyczne typowe dla poezji tyrtejskiej - *wyjaśnia, w jaki sposób pieśni utrwały polski etos romantyczny - wymienia różnych mistrzów romantycznej pieśni - w referacie wykorzystuje informacje samodzielnie znalezione w różnych źródłach 	<p>Zagadnienia dotyczące motywu barda w tradycji romantycznej oraz interpretację <i>Murów</i> Kaczmarek można funkcjonalnie powiązać z tym tematem.</p> <p style="text-align: right;">⇒</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - pisze rozprawkę na temat znaczenia pieśni dla przetrwania narodu bez państwa - pisze i wygłasza referat na temat omawianych zagadnień 		
(F) Ojczyzna Polaków – zesłańców, emigrantów, pielgrzymów.	1(F)	<p>Temat fakultatywny</p> <p>malarstwo przedstawiające motywy Syberii i zesłańców, m.in. J. Malczewski, <i>Na etapie</i>; W. Pruszkowski, <i>Pochód na Sybir</i>; A. Grottger, <i>Sybir</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje obraz Syberii w literaturze i malarstwie polskim - określa symboliczne sensy wiążące się z Syberią w polskiej literaturze i sztuce XIX w. - interpretuje wybrane dzieła malarskie zawierające motywy zesłańcze - *wyjaśnia, w jaki sposób dzieła różnych sztuk ukazują te same idee - *wyjaśnia, w jaki sposób Sybir stał się jednym z czynników tworzących ideę narodu bez państwa (jako duchowej wspólnoty) - *w swych komentarzach używa terminów: martyrologia, mistycyzm, symboliczność, sakralizacja 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje syntezy wiadomości na temat funkcjonowania motywu Syberii (sięga po <i>Ustęp z III cz. Dziadów</i>) - znajduje w albumach, internecie itp. inne przykłady malarstwa ukazującego motywy zesłańcze oraz fragmenty literatury zsyłkowej - *wskazuje przyczyny trwałości tego motywu w kulturze polskiej (martyrologia polska, piekło, ale i oczyszczenie, zmartwychwstanie) - *w motywach Sybiru odnajduje realizację toposu podróży 	
Polski poeta na grobie Agamemnona.	1-2+*1	<p>J. Słowacki, <i>Grób Agamemnona</i> (fragm.)</p> <p>J. Słowacki, <i>Szli krzycząc...</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością i rozumieniem utworu; określa jego tematykę i problematykę oraz jej związek ze zjawiskami historycznymi i społecznymi - przedstawia okoliczności powstania wiersza - określa sytuację liryczną i przeżycia wewnętrzne nadawcy wiersza - w interpretacji czytanych fragmentów wykorzystuje konteksty (biograficzny, egzystencjalny, historyczny, literacki itp.) - dostrzega zmiany nastroju w utworze, nazywa budujące go środki artystyczne i określa ich funkcje - wyjaśnia metaforyczne określenia odnoszące się do Polski - przedstawia zawartą w utworze ocenę narodu polskiego - *wyjaśnia, jak Słowacki pojmuje istotę polskiego ducha narodowego - *syntetycznie przedstawia, jak polska literatura i sztuka przyczyniły się do przetrwania narodu bez państwa - interpretuje wiersz <i>Szli krzycząc...</i>: wskazuje jego przesłanie, określa kompozycję i funkcje środków artystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - *wyjaśnia, co to znaczy, że literatura romantyczna tworzyła kulturową przestrzeń wolności - wskazuje środki stylistyczne służące idealizacji obrazu wymarzonej ojczyzny - interpretuje motywy symboliczne w <i>Grobie Agamemnona</i> - dostrzega w wierszach ironię i określa jej funkcje - wskazuje przykłady inwersji składniowej i określa jej funkcję w wierszu romantycznym - wskazuje motywy i symbole antyczne, odczytuje ich symboliczne znaczenia związane z problematyką wiersza - *dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji utworów romantycznych, przedstawia propozycję odczytania i wskazuje w tekście miejsca mogące stanowić jej poparcie - *na konkretnych przykładach ukazuje, jak twórcy emigracyjni próbowali kształtować duchowe oblicze narodu - określa wpisaną w wiersz autokreację oraz rolę, jaką Słowacki przypisuje sobie jako poecie - pisze rozprawkę, *esej na temat sposobów istnienia 	⇒

			<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego polskie życie intelektualne i kulturalne rozwijało się na emigracji - wykazuje, że ten fakt odzwierciedlił się w literaturze (etos emigranta, pielgrzymia zmierzającego do duchowej ojczyzny) - buduje wypowiedzi argumentacyjne ustne i pisemne, uzasadnia stawiane tezy 	narodu bez państwa	
Rola jednostki wybitnej w historii – według Norwida.	*2	C. Norwid, *Bema pamięci żałobny-rapsod PROPONOWANE KONTEKSTY J. Grotowski [„Jesteś skądś, z jakiegoś kraju, jakiegoś miejsca...”]	<ul style="list-style-type: none"> *wykazuje się znajomością i rozumieniem utworu; określa jego tematykę i problematykę oraz jej związek ze zjawiskami historycznymi i społecznymi *przy pomocy nauczyciela dokonuje analizy i interpretacji wiersza *charakteryzuje rapsod jako gatunek literacki, odwołując się do tradycji kultury *rozpoznaje budowę i kompozycję wiersza; analizuje funkcję części składowych i motta *rozpoznaje w tekście środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje *wskazuje artystyczne sposoby budowania rytmu oraz nastroju w wierszu *wskazuje w wierszu i interpretuje motywy metaforyczne i symboliczne *określa sposób wykreowania świata przedstawionego (pochód, tytułowy bohater) *określa funkcje odrealnienia pogrzebu bohatera *rozpoznaje metaforyczny charakter konduktu pogrzebowego *określa sposób ujęcia i funkcję motywu wędrówki *wyjaśnia, na czym polega symboliczny charakter wizji przedstawionej w wierszu *wyjaśnia, jak poeta rozumie rolę wybitnej jednostki w historii *rozpoznaje polską wersję heksametru i określa jego funkcję w utworze *analizuje fragment odczytu Grotowskiego, zestawia go z problematyką wiersza *opracowuje referat na wskazany temat (np. Mit bohatera w kulturze romantycznej i współczesnej...) 	<ul style="list-style-type: none"> *szerzej przedstawia postać tytułowego bohatera i analizuje sposób jego ukazania w wierszu *wskazuje środki artystyczne służące idealizacji i heroizacji bohatera *w poetyckiej kreacji Bema wskazuje cechy bohatera romantycznego *uzasadnia, że wiersz przedstawia przechodzenie postaci historycznej w mit ocalający naród *dokonuje spójnej analizy i interpretacji wiersza Norwida *samodzielnie interpretuje zakończenie utworu, przedstawia różne propozycje i uzasadnia je *wskazuje charakterystyczne cechy stylu Norwidowskiego *w sposób syntetyczny opisuje warstwę brzmieniową wiersza i przedstawia jej funkcje *wyjaśnia, jak Norwid rozumie naród i czym różni się jego koncepcja od koncepcji innych wielkich poetów romantycznych *wskazuje źródła osamotnienia ideowego poety *na podstawie fragmentu odczytu wyjaśnia, jak Grotowski odnosi się do tradycji romantycznej *przygotowuje referat na wskazany temat: gromadzi informacje, pisze konspekt, przygotowuje prezentację multimedialną, wygłasza swój tekst na forum klasy 	Proponowany kontekst muzyczny: <i>Bema pamięci żałobny-rapsod</i> w interpretacji C. Niemena.

8. Dramat romantyczny

Żywi i zmarli.	1+*1	A. Mickiewicz, II część	charakteryzuje budowę całości <i>Dziadów</i>	przedstawia kompozycję II części <i>Dziadów</i> ,	Rozumienie i odczytanie
-----------------------	------	--------------------------------	--	---	-------------------------

<p>Obrzęd na scenie.</p>		<p>Dziadów (przypomnienie ze szkoły podstawowej)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY opera romantyczna R. Wagnera lub inna (omówienie, fragment spektaklu)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - określa tematykę poszczególnych części i wskazuje ich związek - wskazuje w <i>Dziadach</i> cechy najważniejsze dramatu romantycznego - wskazuje okoliczności powstawania poszczególnych części <i>Dziadów</i> - przedstawia tematykę i problematykę II części <i>Dziadów</i>, wykazując jej związek z programem i światopoglądem wczesnego romantyzmu - wskazuje romantyczne cechy w II części <i>Dziadów</i> (ludowość, mistycyzm, obecność świata nadprzyrodzonego, różnorodność form wierszowych itp.) - przedstawia scenerię wydarzeń, bohaterów i nastrój II części <i>Dziadów</i>, - określa przesłanie II części <i>Dziadów</i>, interpretuje zawarte w niej przesłania moralne - *przedstawia modernizację teatru europejskiego na początku XIX wieku, znajduje informacje na ten temat w różnych źródłach - na podstawie II części <i>Dziadów</i> wykazuje podobieństwa dramatu romantycznego do opery - *przedstawia rozwój opery i wskazuje jej głównych twórców - *wyjaśnia, jaki był wkład Wagnera w rozwój opery i teatru, opisuje Wagnerowskie dramaty muzyczne - wyjaśnia, czym była romantyczna synteza sztuk, podaje przykłady, odwołując się do literatury, muzyki i malarstwa - objaśnia pojęcie synkretyzmu, podaje przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje ją - analizuje sposób, w jaki w II części <i>Dziadów</i> ukazane są lud i ludowość - rozpoznaje konwencję literacką i wskazuje jej cechy w utworze - określa sposoby kreowania świata przedstawionego - wyjaśnia, kim jest Guślarz i jaką rolę odgrywa w obrzędzie oraz w dramacie - porównuje nastrój, świat przedstawiony i przesłanie II części <i>Dziadów</i> z balladami romantycznymi - w II części <i>Dziadów</i> wskazuje cechy dramatu romantycznego - na przykładzie II części <i>Dziadów</i> wyjaśnia, czym jest otwarta forma dramatu - *opisuje i charakteryzuje Wagnerowskie dramaty muzyczne - wyjaśnia, dlaczego romantycy uważali muzykę za najważniejszą ze sztuk - pogłębia swoją wiedzę na temat omawianych zagadnień, samodzielnie poszukując informacji w różnych źródłach 	<p>utworu znanego ze szkoły podstawowej powinno być poszerzone o nowe konteksty.</p>
<p>Romantyczna wizja historii i roli jednostki. Mistyczny sens cierpienia.</p>	<p>6–7+*2</p>	<p>A. Mickiewicz, III część <i>Dziadów</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY <i>Głosy o Dziadach</i> (W. Weintraub, W. Borowy, T. Kantor, A. Kijowski, D. Kosiński)</p> <p><i>Lawa. Opowieść</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością treści utworu (streszcza, opowiada poszczególne sceny) - rozpoznaje tematykę i problematykę poszczególnych scen, odnosi ją do zjawisk historycznych, społecznych, filozoficznych, egzystencjalnych itp. oraz określa jej związek ze światopoglądem romantycznym - wskazuje w III części <i>Dziadów</i> cechy dramatu romantycznego (synkretyzm, fragmentaryczność, otwarta kompozycja, dwupłaszczyznowość świata przedstawionego, zróżnicowany charakter scen 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje <i>Dziady</i> w pogłębiony sposób, wprowadzając kontekst literacki, filozoficzny, kulturowy - określa zasady, na których jest oparta budowa dramatu romantycznego - porównuje Konrada z innymi bohaterami romantycznymi - *syntetycznie przedstawia, jak się rozwijała kreacja bohatera romantycznego - definiuje terminy: martyrologia, prometeizm, mistycyzm, mesjanizm 	<p>Wskazane obejrzenie całości filmu <i>Lawa</i> (poza czasem lekcyjnym), aby uczniowie mogli poznać jego narrację i specyfikę zastosowanych środków filmowych.</p>

		<p>o „<i>Dziadach</i>” Mickiewicza, reż. T. Konwicki (fragm.)</p> <p>*J. Grotowski, „<i>Dziady</i>” jako model teatru nowoczesnego</p> <p>*T. Różewicz, <i>Kartoteka rozrzucona</i>, fragment <i>Salon warszawski</i></p> <p>A. Bursa, <i>Poeta</i></p> <p>J. Karpiński, <i>Marzec</i></p> <p>dostępny spektakl <i>Dziadów</i> (obejrany na żywo lub w teatrze TV)</p>	<p>itp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje trzy wymiary przestrzeni dramatu (geograficzny, duszy ludzkiej, boski) - przedstawia i charakteryzuje bohaterów oraz okoliczności i sytuacje, w jakich są ukazani - określa kompozycję dramatu - dokonuje analizy i interpretacji poszczególnych scen III części <i>Dziadów</i>, wykorzystując pojęcia: martyrologia, prometeizm, mistycyzm, mesjanizm - wskazuje sceny historyczne – wykorzystuje kontekst historyczny do interpretacji utworu - *interpretuje <i>Dziady</i> jako dramat o przemianie człowieka - odnajduje w dramacie ocenę narodu polskiego - interpretuje III część <i>Dziadów</i> jako dramat, w którym toczy się walka dobra ze złem symbolizowanym przez despotyzm carski - charakteryzuje Konrada jako bohatera romantycznego - wyjaśnia, czym była improwizacja w życiu romantycznych salonów; wymienia postacie słynnych improwizatorów (np. Chopin, Paganini, Liszt) - charakteryzuje język i styl różnych scen dramatu - wykazuje różnicowanie stylistyczne dzieła - odnajduje elementy stylu potocznego (języka mówionego), żargonu więziennego, stylizacji biblijnej i określa jego funkcję - wskazuje różne konwencje dzieła - rozpoznaje w utworze tragizm, patos, ironię i groteskę, określa ich funkcje w przekazie poszczególnych scen i *całości utworu - odnajduje aluzje i nawiązania do <i>Dziadów</i> w literaturze XX w. - wypowiada się na temat środków teatralnych zaobserwowanych w oglądanym spektaklu - omawia <i>Lawę</i> Konwickiego jako „opowieść o <i>Dziadach</i>”; analizuje funkcje środków filmowych - dzieło teatralne i filmowe porównuje z literackim pierwowzorem, wskazuje środki artystyczne specyficzne dla każdej ze sztuk, określa ich funkcje - tworzy ustne i pisemne wypowiedzi argumentacyjne na temat omawianych zagadnień 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje język i styl poszczególnych scen utworu - *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl poszczególnych scen - ocenia stylistyczną wartość ekspresywizmów i frazeologizmów typowych dla języka mówionego - *interpretuje III część <i>Dziadów</i> jako dramat o historii - *przedstawia romantyczną teodyceę i odnajduje ją w III części <i>Dziadów</i> - przedstawia ukazaną w dramacie rolę Polski w Bożym planie historii - *odnajduje w <i>Dziadach</i> elementy romantycznej syntezy sztuk i pokrewieństwa z Wagnerowskim dramatem muzycznym - wymienia najważniejsze sceniczne realizacje <i>Dziadów</i> i wskazuje ich związek z przemianami politycznymi i społecznymi; *samodzielnie znajduje informacje na ten temat w różnych źródłach - tworzy bazę danych na temat roli <i>Dziadów</i> w polskiej historii - wyjaśnia, jakie wartości dostrzegają w <i>Dziadach</i> współcześni twórcy teatru - wypowiada się na temat walorów teatralnych dramatów Mickiewicza i Słowackiego (w kontekście opinii, iż są niesceniczne) - określa gatunkowe cechy dramatu romantycznego, porównując go z dramatem antycznym, Szekspirowskim i klasycystycznym - pisze recenzję obejrzanego spektaklu teatralnego lub filmu <i>Lawa</i> 	<p style="text-align: right;">⇒</p>
--	--	--	---	--	-------------------------------------

<p>Tragizm człowieka i tragizm ludzkości. Dramat o nieuchronności zagłady...</p>	<p>4+*2</p>	<p>Z. Krasiński, <i>Nie-Boska komedia</i></p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>E. Delacroix, <i>Barka Dantego</i></p> <p>F. Goya, <i>Kolos. Panika</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością treści utworu (streszcza, opowiada poszczególne fragmenty) - rozpoznaje tematykę i problematykę utworu, odnosi ją do zjawisk historycznych, społecznych, filozoficznych, egzystencjalnych itp. - określa kluczowe zagadnienia dzieła (dramat rodzinny, dramat katastroficzny) - *odczytuje <i>Nie-Boską</i> jako dramat historiozoficzny - przedstawia czas i okoliczności powstania utworu - określa kompozycję dzieła, interpretuje jej dwudzielność - rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego (czas i miejsce, akcję, kreacje bohaterów) - interpretuje fragment przedstawiający polemikę Męża z Pankracym jako spór ideologiczny - przedstawia racje Pankracego i racje Męża, ocenia je szerzej - charakteryzuje dwóch głównych bohaterów dramatu, odnajduje w nich cechy bohatera romantycznego - formułuje ocenę rewolucji zawartą w dramacie Krasińskiego - interpretuje <i>Nie-Boską komedię</i> jako dramat historiozoficzny - syntetycznie charakteryzuje hrabiego Henryka, jego dążenia i cele; ocenia je - *odnajduje w dramacie koncepcję poety i poezji - *wyjaśnia, dlaczego hrabia Henryk był poetą fałszywym - charakteryzuje obóz rewolucji, *znajduje odniesienia historyczne - interpretuje funkcje motywu wędrowki, rozpoznaje nawiązania do dzieła Dantego - *wskazuje przyczyny negatywnego stosunku poety do rewolucji - charakteryzuje arystokrację ukazaną w dramacie - podaje różne interpretacje zakończenia dramatu - rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne, nazywa je - rozpoznaje w utworze patos, tragizm, ironię; określa ich wartościujący charakter - przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia i interpretuje metafizyczny i religijny wymiar dramatu - przedstawia wpisana w utwór historiozofię Krasińskiego *i wskazuje jej filozoficzne korzenie - odnajduje we fragmencie (polemika Pankracego z Mężem) kontrasty (antynomie) i określa ich funkcje - analizuje i interpretuje dramat, wprowadzając kontekst historyczny i biograficzny - *interpretuje dramat w kontekście romantycznej filozofii historii (np. Hegla) oraz utopiami społecznymi XIX wieku - wskazuje różne źródła tragizmu bohatera - zestawia postać hrabiego Henryka z innymi bohaterami romantycznymi (np. z bohaterem bajronicznym) - *na podstawie <i>Nie-Boskiej komedii</i> i innych utworów określa romantyczną koncepcję poety i poezji (dokonuje syntezy) - *wyjaśnia, na czym polega katastrofizm historiozoficzny Krasińskiego - przedstawia romantyczną wizję historii; porównuje, zestawia informacje i fakty, dokonuje syntezy - wykorzystuje konteksty literackie, historyczne, filozoficzne i kulturowe do interpretacji dzieła - *porównuje pesymizm dramatu Krasińskiego z prometejską wizją w III części <i>Dziadów</i> - interpretuje tytuł dramatu i wskazuje nawiązania do dzieła Dantego - rozpoznaje różne konwencje literackie poszczególnych fragmentów (scen) dramatu; charakteryzuje je i *uzasadnia przekazem dzieła - rozpoznaje różne konwencje stylistyczne (np. stylizację biblijną), *określa ich funkcje - poszukuje w różnych źródłach informacji, które pomogą mu lepiej zrozumieć dramat 	<p style="text-align: right;">⇒</p>
---	-------------	--	--	--	-------------------------------------

			naukowych		
Lilia i harfa. Problematyka <i>Lilli Wenedy</i>.	*3	*J. Słowacki, <i>Lilla Weneda</i>	<ul style="list-style-type: none"> - *wykazuje się znajomością treści utworu, streszcza go - *rozpoznaje tematykę i problematykę dzieła, odnosi ją do zjawisk historycznych, społecznych, filozoficznych, egzystencjalnych itp. - *rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego i jej związek z problematyką dzieła - *przedstawia funkcje motywu harfy; odczytuje jej wymiar tyrtejski - *dostrzega obecność romantycznej estetyki Północy (nastrój, sceneria, kreacje postaci) - *określa kompozycję utworu - *przedstawia i charakteryzuje postaci dramatu - *wskazuje obecność w dramacie ironii tragicznej, wyjaśnia jej sens - *porównuje <i>Lillę Wenedę</i> z tragedią antyczną; interpretuje motyw przepowiedni i wieszczą - pisze wypracowanie (rozprawkę, wypowiedź argumentacyjną) na temat dramatów Słowackiego - stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> - *wskazuje miejsce dramatu w zamyśle stworzenia cyklu kronik mitycznej przeszłości Polski - *porównuje kreacje trzech bohaterów dramatu, analizuje ich motywację - *rozpoznaje związek treści <i>Balladyny</i> z romantycznymi koncepcjami historycznymi (teoria „najazdu”, Wenedowie) - *określa symbolikę motywu harfy, wskazując jego tradycję literacką - *odczytuje przekaz historiozoficzny dzieła (początki Polski) - *odnosi <i>Lillę Wenedę</i> do problematyki <i>Grobu Agamemnona</i>, porównuje przekaz dzieł, uzasadnia pokrewieństwo ideowe - *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl Słowackiego - *pisze wypracowanie (interpretację porównawczą) wybranego dramatu Słowackiego i tragedii antycznej lub dramatu Szekspira 	
Dramat romantyczny – synteza.	2	J. Słowacki <i>Balladyna</i>, A. Fredro, <i>Zemsta</i> (przypomnienie ze szkoły podstawowej) Z. Raszewski, <i>Poeci romantyczni i teatr</i>	<ul style="list-style-type: none"> - wykazuje się znajomością treści utworów, określa ich tematykę i problematykę - dokonuje syntezy wiadomości o poetyce i problematyce dramatów romantycznych - interpretuje dramaty, sytuując je w potrzebnych kontekstach - zestawia i porównuje znane dramaty romantyczne, uwzględniając różne aspekty (np. problematyka, przekaz, kompozycja, walory teatralne, charakter świata przedstawionego) - odwołując się do znanych utworów, przedstawia konstrukcję dramatu romantycznego (synkretyzm, brak reguły trzech jedności, fragmentaryczność, otwarta kompozycja itp.) - przedstawia miejsce twórczości Fredry na tle literatury romantyzmu - przedstawia i charakteryzuje bohaterów <i>Zemsty</i> - rozpoznaje w tekście różne rodzaje komizmu - odczytuje <i>Balladynę</i> jako studium zbrodni 	<ul style="list-style-type: none"> - syntetyzuje wiedzę na temat dramatu romantycznego, wprowadza różnorodne konteksty - zestawia bohaterów <i>Zemsty</i> z kreacjami postaci dzieł romantyków (w tym – z kreacją bohatera romantycznego) - pisze charakterystykę porównawczą Cześnika i Rejenta - interpretuje motyw muru granicznego, kłótni, zemsty i pojednania w dramacie Fredry - wskazuje i interpretuje w <i>Balladynie</i> obecność tradycji Szekspirowskiej - porównuje <i>Balladynę</i> z <i>Makbetem</i> i <i>Lady Makbet</i> - interpretuje tytuł <i>Balladyny</i>, wskazując jej pokrewieństwo z balladami romantycznymi (uwzględnia różne aspekty) - *uzupełnia wiedzę informacjami samodzielnie znalezionymi w różnych kompendiach - *tworzy bazę danych na temat dramatu romantycznego 	Wskazane: odniesienie do całości lub fragmentów obejrzanego spektaklu teatralnego.

		<ul style="list-style-type: none"> - i namiętności władzy - przedstawia sens moralny omawianych utworów, rozpoznaje obecne w nich wartości uniwersalne i narodowe - wskazuje w dramatach jednoczesną obecność różnych kategorii estetycznych (tragizm, patos, komizm, groteska) - wykorzystuje informacje znalezione w tekstach naukowych - *przygotowuje na temat dramatu romantycznego referat lub prezentację - (F) analizuje obejrzany spektakl teatralny <i>Zemsty</i>, <i>Balladyny</i> lub innego dramatu; wskazuje zastosowane środki teatralne i określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> - (F) recenzuje obejrzany spektakl teatralny <i>Zemsty</i>, <i>Balladyny</i> lub innego dramatu romantycznego 	
--	--	---	---	--

9. W ogrodzie Pana Tadeusza					
Przestrzeń polskości. Epopcja? Romantyczna? Gatunki literackie w Panu Tadeuszu. Szlachta polska – portret zbiorowości. Polski dwór. Ogród natury.	4 +*2	<p>A. Mickiewicz, Pan Tadeusz (przypomnienie ze szkoły podstawowej)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>literatura naukowa, komentarze (fragm.): S. Witkiewicz, <i>Mickiewicz jako kolorysta</i>; J. Przyboś, <i>Rogowej arcydzieło sztuki</i>; C. Miłosz, <i>Poemat metafizyczny</i>; J. Bachórz, <i>Jak pachnie na Litwie Mickiewicza?</i>; A. Witkowska, [<i>Arka Noego</i>]</p> <p>Ilustracje do <i>Pana Tadeusza</i> (podręcznik)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza akcję i fabułę utworu, uwzględniając specyfikę kompozycji – wymienia i charakteryzuje postacie utworu – charakteryzuje <i>Pana Tadeusza</i> jako epopeję, dostrzega cechy innych gatunków literackich (np. sielanki, poematu opisowego, komedii, satyry, poematu heroikomicznego, *gawędy szlacheckiej, baśni) – analizuje synkretyzm <i>Pana Tadeusza</i> – rozpoznaje w dziele różne estetyki: patos, liryzm, komizm itp.; charakteryzuje je i określa ich funkcje – w różnych obszarach dzieła wskazuje idealizację utraconej ojczyzny – wyjaśnia kluczową rolę powtarzającego się przymiotnika „ostatni” – *odwołując się do konkretnych fragmentów, wyjaśnia, na czym polega walor plastyczny (i zmysłowy) dzieła – wyjaśnia funkcje trzynastozgłoskowca i jego związek z antycznym heksametrem – przedstawia opisowość utworu, odwołując się do konkretnych fragmentów (np. opis dworu i jego otoczenia, stroju, broni, serwisu) – wskazuje cechy stylu dzieła – charakteryzuje obraz szlachty, jej mentalność, obyczaje, styl życia itd. – wskazuje różnicowanie szlachty (magnat Horeszko, dwór szlachecki Sopliców, zaścianek Dobrzyńskich) – formułuje własne opinie i oceny na temat tej warstwy społecznej – wskazuje różne opisy przyrody, określając ich funkcję – analizuje wybrany opis przyrody, wskazując funkcję środków stylistycznych – określa charakter narracji – charakteryzuje narratora, dostrzegając jego różne oblicza (na przykładach konkretnych fragmentów) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego <i>Pan Tadeusz</i> jest „świętą księgą” dla Polaków – wskazuje w utworze elementy romantyczne i nieromantyczne – *wskazuje obecne w utworze elementy tradycji literackiej i kulturowej – wyjaśnia, jaki wpływ na charakter utworu ma kategoria „widzę i opisuję” oraz „przeniesienie utęsknionej duszy” do kraju lat dzieciennych – wskazuje różnicowanie wiersza w zależności od sytuacji i bohatera – wskazuje antyczny rodowód opisowości utworu i *obecność ekfrazy – *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl dzieła – wskazuje pozaliterackie źródła apoteozy szlacheckiego dworu – ostoji polskości – *przygotowuje prezentację na temat różnych elementów obyczajowości szlacheckiej ukazanej w utworze (tytuły, pieniactwo, potrawy, stroje, przywiązanie do polskiego obyczaju, koligacje rodzinne, uczyty, polowania, tradycje rycerskie); wykorzystuje własne wiadomości z różnych źródeł oraz samodzielnie znalezione materiały i ilustracje – dostrzega w dziele idealizację obrazu przyrody i odejście od wierności realiom na rzecz odtworzenia „wyższego ładu świata” – wskazuje obecność nadrzędnego rytmu natury rządzącego czasem utworu i działaniami bohaterów – wskazuje relację „dom i świat”, na której oparty jest świat przedstawiony utworu; odnosi ją m.in. do czasu (rytm natury w „cichej wsi litewskiej” – czas burzliwej historii w Europie) – interpretuje dzieło, wykorzystując fragmenty prac naukowych znanych badaczy twórczości Mickiewicza – docieka, dlaczego tytułowym bohaterem Mickiewicz uczynił postać „pospolitego” młodzieńca, a nie 	<p>Wskazane wykorzystanie kontekstów muzycznych, np: W. Kilar, <i>Polonez</i> z filmu A. Wajdy <i>Pan Tadeusz</i>; S. Moniuszko, <i>Aria Skołuby</i> z opery <i>Straszny dwór</i>.</p> <p>Jedna z lekcji może zostać wykorzystana na prezentację projektu edukacyjnego poświęconego funkcjonowaniu <i>Pana Tadeusza</i> w polskiej tradycji i kulturze.</p>

		<p><i>Pan Tadeusz</i> w reż. A. Wajdy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - komentuje osobisty ton pojawiający się w wypowiedziach narratora - charakteryzuje Jacka Soplicę jako bohatera romantycznego – odmiennego od Konrada lub Kordiana - porównuje ilustracje do <i>Pana Tadeusza</i> wykonane przez różnych artystów - wygłasza z pamięci wybrane fragmenty utworu - interpretuje <i>Epilog</i>, wyjaśniając funkcje zastosowanego tu kontrastu; wskazuje środki stylistyczne służące idealizacji obrazu ojczyzny - określa obraz historii, jaki wyłania się z <i>Pana Tadeusza</i> - analizuje różne warstwy filmu Wajdy, odnosząc je do właściwych elementów dzieła - wykorzystuje wiedzę o filmie i jego języku (obraz w ruchu, zdjęcia, muzyka, inne dźwięki, kostiumy, gra aktorów) - pisze recenzję filmu Wajdy - pisze wypracowanie (wypowiedź argumentacyjna, rozprawka, szkic interpretacyjny) na temat wskazanego aspektu <i>Pana Tadeusza</i> - korzysta z literatury naukowej, przetwarza i hierarchizuje znalezione informacje - wykorzystuje formę projektu, aby przedstawić znalezione wiadomości o <i>Panu Tadeuszu</i> i jego autorze 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjątkowego bohatera tragicznego - na podstawie <i>Epilogu</i> rekonstruuje obraz polskiej emigracji; *porównuje go z mesjanistyczną koncepcją pielgrzymstwa polskiego - analizuje środki filmowe, za pomocą których A. Wajda przeniósł na ekran dzieło literackie - pisze esej na temat relacji między dziełem literackim a jego filmową realizacją - pisze dłuższą pracę (np. rozprawkę, esej) na temat wskazanego obszaru dzieła, wykorzystując różnorodne konteksty - gromadzi i przetwarza informacje znalezione w różnych źródłach, sporządza bazę danych na temat <i>Pana Tadeusza</i> 	
<p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>Biografie romantyczne.</p>	<p>1F</p>	<p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>Życie i twórczość A. Mickiewicza, J. Słowackiego i innych romantyków (materiał z podręcznika *uzupełniony samodzielnie znanymi wiadomościami)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia najważniejsze fakty z życia i twórczości Mickiewicza i Słowackiego, wskazując związki między literaturą a rzeczywistością pozaliteracką - wymienia najważniejsze elementy biografii romantycznej - wiadomości z podręcznika uzupełnia samodzielnie znanymi informacjami w różnych źródłach - wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie wygłasza referat na temat życia i twórczości wybranego poety, ilustrując go zdjęciami, cytatami itp. - wyjaśnia wyrażenie „biografia romantyczna”, odnosząc je do różnych przykładów postaci historycznych i literackich - samodzielnie opracowuje bibliografię na temat życia i twórczości jednego z poetów (sporządza krótki wykaz literatury przedmiotu) 	

10. Poezja wieszczów. Słuchacze i czytelnicy					
Poeta i siła fatalna.	1–2	<p>J. Słowacki, Testament mój</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>Jan Matejko, <i>Wernyhora</i>; Pomniki wieszczów polskich (np. Mickiewicza)</p> <p>A. Kamiński, Kamienie na szaniec (przypomnienie ze szkoły podstawowej)</p> <p><i>Zapytajmy sami.</i></p> <p>Rozmowa z Marią Janion</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega romantyczna koncepcja poety-wieszczka – przedstawia formy kultu wieszczów funkcjonujące w polskiej tradycji, *samodzielnie poszukuje materiałów na ten temat w różnych źródłach – *objaśnia etymologię słowa „wieszcz” i jego przesunięcie znaczeniowe – przedstawia patriotyczny wymiar poezji wieszczów i jej rolę w zachowaniu tożsamości narodu pozbawionego własnego państwa (trwającego w kulturze) – wykazuje się znajomością i rozumieniem treści wiersza; rozpoznaje jego tematykę i problematykę – interpretuje wiersz Słowackiego, wychodząc od tytułu i formy podawczej – wykorzystuje w interpretacji wiersza potrzebne konteksty (m.in. biograficzny, historyczny, egzystencjalny) – wskazuje obrazy poetyckie i interpretuje ich znaczenie – wskazuje obecne w nim toposy (łódź, sternik, symboliczny pogrzeb poety) – wskazuje środki wyrazu artystycznego budujące nastrój wiersza – określa funkcje apostrof obecnych w wierszu – interpretuje przesłanie, jakie poeta zostawił narodowi; wyjaśnia, czym sens pojęcia siła fatalna oraz jej przewidywany wpływ na społeczeństwo – wskazuje miejsce utworu w polskiej tradycji literackiej i historycznej, odwołuje się do tytułu utworu Kamińskiego – buduje wypowiedzi argumentacyjne ustne i pisemne; formułuje tezy i argumenty – uczestniczy w dyskusji, poprawnie formułuje pytania, odpowiedzi i oceny – czyta ze zrozumieniem wywiad z M. Janion 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak romantycy pojmowali geniusz poetycki – wskazuje wzory postaw podsuwane przez poezję wieszczów (rekapitulacja wiedzy) – *w koncepcji poety-wieszczka wskazuje elementy postaw romantycznych i filozofii epoki – wyjaśnia, czym było „brązownictwo” i na czym polegało „odbrązowianie” kultury narodowej (Żeleński-Boy, Gombrowicz) – *wie, czym jest epigonizm, odróżnia go od tradycji (dziedzictwa) – wyjaśnia pojęcie „kicz”, odwołując się do etymologii tego słowa – streszcza i parafrazuje wiersz, odróżnia streszczenie od parafrazy – dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji wiersza, wykorzystując różne konteksty (biograficzny, kulturowy, tradycji literackiej itp.) – rozpoznaje charakter wiersza, badając jego wersyfikację – określa funkcję melodyjności utworu – wnioskuje, dlaczego A. Kamiński uczynił cytat z wiersza Słowackiego tytułem i motywem przewodnim swej książki – wyjaśnia, jak Maria Janion pojmuje romantyczny wzór polskiej kultury 	<p>Wiersz Słowackiego jest okazją do przypomnienia <i>Kamieni na szaniec</i> poznanych w szkole podstawowej. Dodatkowa godzina może być przeznaczona do pokazania, jak „siła fatalna” poezji wieszczów oddziaływała na pokolenia Polaków.</p>
Norwidowska	2+*1	C. Norwid, Fortepian	– wykazuje się znajomością i rozumieniem treści	– wskazuje w wierszach nawiązania biblijne, antyczne	

<p>koncepcja sztuki doskonałej.</p>		<p>Szopena, *<i>Promethidion</i> (fragm.)</p> <p>PROPONOWANE KONTEKSTY</p> <p>T. Kwiatkowski, <i>Polonez w Hotelu Lambert</i></p> <p>F. Schubert, <i>Podróż zimowa</i> (np. pieśń nr 8 <i>In der Fremde</i>)</p> <p>F. Chopin, <i>Etiuda c-moll</i> op. 10 nr 12, zwana <i>Rewolucyjną</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - utworów; rozpoznaje ich tematykę i problematykę - określa budowę i kompozycję wiersza <i>Fortepian Szopena</i>, wyodrębnia części składowe i ich formę podawczą oraz problematykę - charakteryzuje warstwę brzmieniową utworu - wyjaśnia symbolikę motywów (np. instrumentu i wirtuoza) i postaci obecnych w wierszu - *interpretuje treści symboliczne wierszy - rozpoznaje w tekście środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje - wykorzystuje w interpretacji wiersza potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, literacki, filozoficzny itp.) - na podstawie poznanych utworów charakteryzuje najważniejsze założenia Norwidowskiej koncepcji sztuki - wyjaśnia, dlaczego Chopina nazywano „poetą fortepianu” i jakie znaczenia wiązały się z tym określeniem (romantyczna synteza sztuk) - interpretuje sformułowanie: „ideał sięgnął bruku”, podkreślając obecną w nim grę słów (paradoks) - pisze pracę (w formie rozprawki lub *eseju) na temat uszlachetniającego wpływu muzyki na człowieka - interpretuje funkcję Norwidowskiego przemilczenia - rozpoznaje obecnie w wierszach wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworów 	<ul style="list-style-type: none"> - i kulturowe, objaśnia ich znaczenie i funkcję - *odwołując się do wierszy i ich kontekstów, syntetycznie charakteryzuje Norwidowską koncepcję sztuki i artysty (opozycyjną do koncepcji wieszczów) - *przedstawia odrębność społecznej i artystycznej postawy Norwida - analizuje melodykę wiersza <i>Fortepian Szopena</i>, rozpoznając zróżnicowanie rytmiczne utworu, *odnosi do fragmentów dzieł Chopina - interpretuje obraz Kwiatkowskiego, wykorzystując kontekst historyczny i kontekst muzyki Chopina - wyjaśnia, dlaczego fortepian był „najbardziej romantycznym instrumentem” - interpretuje tytuł <i>Promethidion</i>; wyjaśnia, dlaczego ten utwór określany jest jako traktat poetycki - zbiera wnioski z różnych utworów i formułuje tezę o Norwidowskiej koncepcji wybitnej jednostki i jej roli w postępie ludzkości - wykorzystuje informacje znalezione w literaturze przedmiotu do interpretacji utworów i syntetyzowania wiedzy - charakteryzuje wiersz wolny Norwida (budowę wersyfikację, rytm itp.) - *rozpoznaje styl indywidualny Norwida i charakteryzuje go 	
<p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>Poeta.</p>	<p>1F(*1)</p>	<p><u>Fakultatywnie</u></p> <p>M. Biedrzycki, *** [<i>Dobry wieczór, nazywam się Mickiewicz</i>]</p> <p>A. Bursa, <i>Poeta</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje wiersze współczesnych poetów, znajdując w nich różne nawiązania do motywu romantycznego wieszca - uzasadnia antybrązowniczy charakter utworów Bursy i Różewicza - w czytanych wierszach odnajduje i *ocenia próby ożywienia pomnikowych postaci wieszczów - dostrzega w wierszach komizm i ironię; *uzasadnia ich wartościujący charakter - rozpoznaje w tekście środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje - podaje podstawowe informacje o autorach wierszy i *charakterze ich twórczości 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje wiersze poetów współczesnych, wykorzystując potrzebne konteksty (literacki, historycznoliteracki, historyczny, kulturowy itp.) - *samodzielnie interpretuje wiersze współczesnych poetów, uwzględniając środki artystyczne, budowę wersyfikacyjno-składową, sposób wykreowania podmiotu lirycznego (lub bohaterów lirycznych) - przedstawia propozycję interpretacji wiersza, wskazując w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie propozycji interpretacyjnej - interpretację opiera na analizie wiersza - *wskazuje w tekstach aluzje literackie i określa ich znaczenie w interpretacji wierszy 	<p>Wiersze współczesne były przywoływane wcześniej jako konteksty utworów romantycznych. Jeśli jest czas, można im poświęcić odrębną godzinę, rozbudowując ⇒ zagadnienie poety-wieszca.</p>

			opisuje wybrany pomnik poety romantycznego (np. w pobliżu swego miejsca zamieszkania)		
Język i styl romantyzmu.	1–2		<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia (ogólnie), czym był styl utworów romantyzmu – w poznanych utworach wskazuje charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne – wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji utworów romantycznych – przedstawia główne przemiany języka polskiego w I połowie XIX wieku – wymienia charakterystyczne cechy języka artystycznego romantyzmu, podaje ich przykłady (np. specyficzne funkcje przerzutni, niedopowiedzenie, metaforyka, poetyzmy, kontrasty stylistyczne, neologizmy itp.) – *rozpoznaje w tekście paronomazję i określa jej funkcję – wymienia zakresy słownictwa, które weszły do poezji romantycznej (język codzienny, prozaizmy, zdrobnienia, regionalizmy, archaizmy, egzotyzy, wyrazy rzadkie itp.); wskazuje je w tekstach literackich – odróżnia styl od stylizacji, rozpoznaje stylizację romantyczną 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje ukształtowanie językowe wskazanego utworu romantycznego – szerzej charakteryzuje specyfikę języka artystycznego romantyzmu – charakteryzuje słownictwo wskazanych utworów romantycznych, wskazując specyficzne środki leksykalne i określając ich funkcje – *wyjaśnia, na czym polegała demokratyzacja języka poetyckiego – przedstawia powstałą w romantyzmie indywidualną koncepcję języka – *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl najważniejszych twórców romantycznych – *rozpoznaje i charakteryzuje typowy styl utworów romantycznych 	
Synteza romantyzmu.	2+*1	<p><u>Zagadnienia:</u> Romantyzm jako epoka buntu. Nowe idee poznawcze. Indywidualizm romantyczny. Człowiek wobec natury. Historia polem zmagania sił nadprzyrodzonych i aktywności człowieka. Bohater romantyczny. Miłość romantyczna. Dramat romantyczny jako odbicie egzystencji. Nowa estetyka (synkretyzm, synteza sztuk, sztuka wyrazem</p>	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie znanych utworów przedstawia główne postawy, prądy filozoficzne i kierunki epoki – na wybranych przykładach charakteryzuje główne gatunki romantyczne: balladę, powieść poetycką, dramat romantyczny, poemat dygresyjny – wyjaśnia znaczenie kategorii: bunt, młodość, miłość, wolność, rewolucja, lud, wieszcz w epoce romantyzmu – charakteryzuje kategorię bohatera romantycznego – wyjaśnia romantyczne rozumienie tragizmu – omawiając utwory, używa poprawnie terminów: synkretyzm rodzajowy i gatunkowy, ironia romantyczna, wzniosłość, groteska, absurd, retrospekcja – zabiera głos w klasowej dyskusji na temat romantycznych korzeni niektórych postaw, cech i wartości narodowych – zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia filozoficzne podstawy epoki – charakteryzuje główne założenia romantycznej historiozofii – dokonuje syntezy romantycznego widzenia artysty (poety) i sztuki – *na wybranych przykładach wyjaśnia, czym była romantyczna synteza sztuk, wskazuje wyjątkowe znaczenie muzyki – *wygłasza samodzielnie przygotowane referaty, w których prezentuje różne zagadnienia sztuki romantycznej (wiadomości zdobyte w szkole uzupełnia samodzielnie znalezionymi w bibliotekach, internecie itp.) – *zabiera głos w klasowej dyskusji na temat funkcji wyobraźni w sztuce współczesnej – zabiera głos w dyskusji na temat aktualności i wyczerpania się romantycznych mitów 	⇒

		wolności)	<ul style="list-style-type: none"> - z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie - formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych - tworzy spójne wypowiedzi na temat literatury i tradycji romantycznej (rozprawka, referat, notatka syntezująca, *esej, *interpretacja porównawcza) 	narodowych oraz polskiego etosu romantycznego	
Praca klasowa na temat literatury i sztuki romantycznej wraz z poprawą.	2+1F				Proponowana osobna godzina (fakultatywna) na poprawę pracy klasowej, omówienie błędów merytorycznych, kompozycyjnych i językowych.
W stronę uporządkowania polskiej ortografii... Cztery główne zasady ortograficzne.	1		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cztery główne zasady polskiej ortografii (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną), podaje przykłady dotyczące każdej z nich - stosuje poprawną pisownię wyrazu, uzasadniając właściwą zasadą - wyjaśnia, czym jest uzus w ortografii (podaje przykłady) - wie, czym zajmuje się Rada Języka Polskiego, potrafi znaleźć jej wyjaśnienia na stronie internetowej - rozstrzyga wątpliwości ortograficzne, posługując się słownikami języka polskiego (ortograficznym, etymologicznym, skrótów i innymi) - wykorzystuje wiedzę o zasadach ortograficznych w pracy nad tekstem własnym i cudzym; dostrzega i koryguje błędy ortograficzne 	<ul style="list-style-type: none"> - szerzej omawia każdą z zasad polskiej ortografii, podając przykłady - analizuje błędy ortograficzne, odwołując się do właściwych zasad 	

Razem: ok. 70 godz. (kształcenie w zakresie podstawowym) + ok. *35 godz. (kształcenie w zakresie rozszerzonym)